Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Directie Europese en Internationale Zaken

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DEIZ / 108794343

Datum 3 november 2026
Betreft Verslag en beantwoording overige vragen SO informele Telecomraad 12-13 oktober

Geachte Voorzitter,

Op 12 en 13 oktober jl. vond de informele Telecomraad plaats in Limerick, Ierland. Met deze brief bied ik uw kamer het verslag van deze Raad aan. Tevens stuur ik uw Kamer, mede namens de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, de antwoorden op de resterende SO-vragen van de vaste commissie Digitale Zaken.

In de eerdere SO-beantwoording heb ik aangegeven dat ik de vragen die niet direct betrekking hadden op de onderwerpen die voor deze informele Telecomraad waren geagendeerd, bij het verslag van de Telecomraad zou beantwoorden (Kamerstukken II 2026/27, 21501-33, nr. 1249). Ik heb deze keuze gemaakt gezien het grote aantal vragen en de korte termijn die beschikbaar was voor de beantwoording. U vindt in deze brief de beantwoording van de vragen over andere onderwerpen, zoals de CADA, de Omnibus Digitaal en de EU KIDS Act.

W.J.M. Aerdts
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

Directie Europese en Internationale Zaken

Verslag informele Telecomraad

Ons kenmerk
DEIZ / 108794343

Beleidsdebat *Digital Networks Act* (DNA) - Uitfasering van kopernetwerken en toegangsregulering

Het Ierse voorzitterschap heeft tijdens de informele Telecomraad een beleidsdebat georganiseerd over twee onderdelen van de DNA: de uitfasering van kopernetwerken en toegangsregulering. Het voorzitterschap nodigde de lidstaten uit hun visie te delen op de voorgestelde tijdlijn van koperafschakeling en de nationale uitdagingen daarbij. Op het gebied van toegangsregulering werd gevraagd te reflecteren op het voorgestelde regelgevend kader en de voorgestelde uitbreiding van vetorechten van de Europese Commissie bij het bepalen van een relevante markt door nationale toezichthouders.

Over koperafschakeling benadrukten een aantal lidstaten dat zij meer tijd nodig hebben voor de uitfasering van kopernetwerken en pleitten daarom voor een flexibelere tijdlijn. Een zeer brede groep lidstaten onderstreepte daarnaast het belang van nationaal maatwerk, omdat geografische omstandigheden en marktsituaties sterk kunnen verschillen. Enkele lidstaten stelden bovendien dat de verplichting tot koperafschakeling niet zou moeten gelden binnen gebouwen.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, uitten zorgen over de proportionaliteit van de voorgestelde procedures en rapportageverplichtingen voor koperafschakeling en riep op om de administratieve lasten te beperken.

In de discussie over het *Significant Market Power* (SMP)-kader, op basis waarvan nationale toezichthouders kunnen ingrijpen om effectieve mededinging op telecommarkten te waarborgen, sprak een grote groep lidstaten, waaronder Nederland, steun uit voor het grotendeels behouden van het bestaande kader uit de Europese telecomcode in de DNA. Daarbij benadrukte een brede groep lidstaten, waaronder Nederland, dat eventuele wijzigingen het vermogen van nationale toezichthouders om rekening te houden met nationale marktomstandigheden niet mogen beperken. Flexibiliteit en ruimte voor maatwerk blijven volgens deze lidstaten noodzakelijk.

Daarnaast uitte een brede groep lidstaten, waaronder Nederland, kritiek op de voorgestelde uitbreiding van de vetorechten van de Europese Commissie bij maatregelen die op dit moment door nationale toezichthouders genomen kunnen worden. Zij betwijfelde de meerwaarde hiervan en benadrukte dat een dergelijke uitbreiding de nationale flexibiliteit kan beperken. Enkele lidstaten wezen er bovendien op dat aanpassing van het SMP-kader niet mag leiden tot extra administratieve lasten.

Beleidsdebat satellietdiensten

Het Ierse voorzitterschap heeft tijdens de informele Telecomraad een beleidsdebat georganiseerd over satellietdiensten. Het voorzitterschap verzocht de lidstaten te reflecteren op de kansen van *direct-to-device* satellietdiensten, en wel op hoe de groei van Europese satellietdienstaanbieders kan worden gesteund zonder derde landen onevenredig buiten te sluiten en op hoe Europese aanbieders op mondiaal niveau beter gesteund kunnen worden.

Onder de lidstaten was er brede overeenstemming over het belang van satellietconnectiviteit voor economische groei, weerbaarheid en redundantie. Verschillende lidstaten benadrukten verder dat satellietconnectiviteit kan bijdragen aan de aansluiting van moeilijk bereikbare gebieden.

Nederland en een aantal andere lidstaten benadrukten dat satellietconnectiviteit onderdeel moet zijn van een breder interoperabel connectiviteitsecosysteem, waarin satellietverbindingen een aanvulling vormen op terrestrische netwerken. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, zien daarbij potentieel in *direct-to-device*-toepassingen.

Verschillende lidstaten onderstreepten het belang van technologische soevereiniteit en het verminderen van strategische afhankelijkheden in de satellietcommunicatiesector. Tegelijkertijd benadrukten enkele lidstaten, waaronder Nederland, dat de Europese markt open moet blijven voor betrouwbare partners uit derde landen.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, benadrukte dat de EU zijn eigen capaciteiten in de satellietcommunicatiesector verder moet ontwikkelen. Daarbij werd onder meer gewezen op het belang van innovatie, *start-ups*, excellentie en privaat kapitaal. Daarnaast was er brede steun voor verdere harmonisatie om een goed functionerende markt voor satellietdiensten en eerlijke concurrentie te bevorderen.

Enkele lidstaten benadrukten dat voldoende frequentieruimte beschikbaar moet zijn voor Europese bedrijven. Daarnaast werd gewezen op het belang van een beperkte vergunningsduur en van aantoonbare meerwaarde voor consumenten.

Tot slot benadrukten meerdere lidstaten dat Europa op mondiaal niveau gezamenlijk moet optreden om Europese aanbieders te ondersteunen. Daarbij werd specifiek gewezen op het belang van een gecoördineerde Europese inzet binnen de Internationale Telecommunicatie-unie (ITU) en tijdens de World Radiocommunication Conference (WRC).

Beantwoording resterende vragen Schriftelijk Overleg

Antwoorden op de vragen van de leden D66-fractie

1
De Europese Commissie (EC) dringt aan op het belang om de toegang voor het midden-kleinbedrijf (mkb) tot aanbestedingen te versimpelen. Een doel dat in de nieuwe maatregelen wordt gesteld aan lidstaten is dat minimaal 25% van de aanbestedingen in cloud- en AI-systemen moet worden gegund aan innovatieve mkb-ondernemingen. De leden van de D66-fractie delen de constatering van de EC dat er een belang is bij het steunen van het mkb, maar hebben vragen over dit doel. De 25% kan zowel als 25% van het budget, als 25% van het aantal aanbestedingen worden geïnterpreteerd. Kan het kabinet verduidelijken hoe de doelstelling van 25% moet worden geïnterpreteerd en hoe tot dit percentage is besloten, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet is over het algemeen positief over het stimuleren van mkb-deelname bij aanbestedingen in cloud- en AI-systemen, maar heeft vragen over de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van het gunnen van een minimum van 25% aan mkb-bedrijven. Het blijkt nog onduidelijk uit de *Cloud and AI Development Act* (CADA) hoe de 25% bijvoorbeeld wordt gemeten en hoe er wordt omgegaan met contracten via tussenpartijen. Ook is onduidelijk hoe de Europese Commissie tot het percentage van 25% is gekomen. Het kabinet streeft naar een heldere onderbouwing en uitwerking van het 25%-doel in het voorstel en zal hier opheldering over vragen aan de Europese Commissie.

2
Binnen het nieuwe aanbestedingsbeleid stelt de EC zichzelf voor als centraal aanbestedingsorgaan. Een gezamenlijk aanbestedings-mechanisme kan voordelen opleveren, maar tegelijkertijd vragen de leden van de D66-fractie hoe het risico wordt ondervangen dat de EC bij centrale aanbesteding een disproportioneel grote afnemer kan worden bij kleinere aanbieders van cloud- of AI-services. Deze disproportionaliteit zou voor de leverancier een afhankelijkheid van de Europese Commissie kunnen creëren, zeker bij aanbestedingen in het mkb.

3
De leden van de D66-fractie vragen of wanneer de EC gaat dienen als centraal aanbestedingsorgaan, dit ervoor kan zorgen dat elke Europees lidstaat, via de EC, hun cloud- en AI-diensten afneemt van dezelfde leverancier. De leden van deze fractie maken zich daarbij zorgen dat centrale aanbesteding pluriformiteit van het aanbod in de weg staat. Hoe weegt het kabinet dit risico en wat is haar inzet daarbij richting de EC? Hoe schat het kabinet het risico in dat er een Europese vendor lock-in komt als de EC als centraal aanbestedingsorgaan dient? Hoe gaat het kabinet inzetten op een makkelijke toegang tot de markt voor het innovatief mkb, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord op vraag 2 en 3:
De CADA stelt niet verplicht dat de Europese Commissie gaat optreden als een

centraal aanbestedingsorgaan. Artikelen 37 tot en met 40 leggen regelgeving vast in geval de Europese Commissie voor zichzelf inkoopt, voor een aantal aanbestedende diensten aanbestedingsactiviteiten verricht of aanvullende steun verleent. De Europese Commissie zal enkel aanbestedingsactiviteiten voor een aantal aanbestedende diensten verrichten als zij dit voorafgaand in een regeling vastlegt met ten minste twee lidstaten. In deze regeling wordt onder andere vastgelegd hoe de beoordeling van inschrijvingen plaatsvindt. Zo kan hier ook vastgelegd worden hoe omgegaan wordt met het mkb of innovatie. Zodra de regeling is vastgesteld, is het Europese aanbestedingskader van toepassing. Dit kader stelt dat geclusterde opdrachten moeten worden opgedeeld in percelen om ook goede toegang voor het mkb te kunnen bieden. Indien dit niet wordt gedaan, moet dit uitgebreid gemotiveerd worden. Dit voorkomt dat opdrachten onwenselijk groot worden en enkel voor grote afnemers beschikbaar zijn.

4
De leden van de D66-fractie lezen in de inzet van de EC dat er een verruiming komt voor de gevallen waarin cookies zonder toestemming vooraf kunnen worden gebruikt. De leden van deze fractie zijn kritisch over de impact van dit besluit ten opzichte van de privacy van de burger, en zien het liefst een beperking in het toestemmingsvrij toepassen van cookies. Deze leden steunen de invoer van wetgeving die het mogelijk maakt voor een website om eenmalig toestemming te vragen en deze voorkeur onthouden. Het invoeren van deze maatregel brengt implicaties met zich mee voor nieuwsmedia, die persoonlijke cookies gebruiken als inkomstenbron. Hoe staat het kabinet tegenover het invoeren van wetgeving die websites ertoe verplicht éénmalig om cookie-toestemming te vragen? Kan het kabinet aangeven wat de impact is van een dergelijke maatregel, en daarbij expliciet aandacht geven aan de impact op nieuwsmedia in het kader van reclamebeleid en hoe dit kan worden ondervangen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet deelt de voorkeur voor het terugbrengen van het aantal toestemmingsverzoeken waar gebruikers online mee geconfronteerd worden, en het tegelijkertijd vereenvoudigen van die toestemmingsverzoeken. Het kabinet staat daarom positief tegenover de voorgestelde single-click verplichting in de Omnibus Digitaal, waardoor toestemmingsverzoeken zodanig ingericht moeten worden dat gebruikers toestemming met een enkele klik en zonder nadere omleiding of misleiding kunnen weigeren. Ook staat het kabinet positief tegenover het hieraan verbinden van een termijn voordat opnieuw om toestemming mag worden gevraagd. De door de Europese Commissie voorgestelde gecentraliseerde consentinstellingen, waarmee toestemming centraal en via bijvoorbeeld de browser overzichtelijk door de gebruiker beheerd zou kunnen worden, zijn in een eerder stadium door Nederland gesteund, maar hiervoor lijkt breder draagvlak bij de lidstaten te ontbreken.

De beoogde impact van dergelijke maatregelen is onder meer dat gebruikers beter in staat worden gesteld om controle uit te oefenen op het verzamelen, verwerken en verkopen van hun informatie voor bijvoorbeeld advertentiedoeleinden, wanneer zij websites of apps bezoeken. Daarmee zou een belangrijke stap worden gezet in het terugbrengen van problemen als consentmoeheid en het gebruik van *dark*

patterns. Voor wat betreft nieuwsmedia komt uit gesprekken met verschillende partijen naar boven dat dergelijke maatregelen mogelijk impact kunnen hebben op aanbieders van nieuwsmedia die het verkopen van advertenties die zijn gepersonaliseerd op basis van gebruikersgegevens (zoals eerdere online activiteit of zoekgeschiedenis) als onderdeel van hun verdienmodel hanteren. Het voor gebruikers eenvoudiger maken om toestemming te kunnen weigeren, zou namelijk tot een daling van toestemmingsverlening en daarmee het aantal gepersonaliseerde advertenties kunnen leiden. Dit kan mogelijk (deels) worden ondervangen door andere inkomstenbronnen, zoals betaalde toegang, niet-gepersonaliseerde advertenties of voorkeur-gebaseerde advertenties (*zero party data advertising*, waarbij gebruikers vrijwillig informatie en voorkeuren delen voor meer persoonlijke advertenties). Een kanttekening bij niet-gepersonaliseerde advertenties (zoals contextuele advertenties) is dat deze voor adverteerders minder waardevol kunnen zijn omdat deze niet op specifieke gebruikers gericht kunnen worden, en daardoor mogelijk tot minder inkomsten kunnen leiden.

Antwoorden op de vragen van de leden VVD-fractie

5
De leden van de VVD-fractie ontvangen graag een update over de stand van zaken over de Omnibus Digitaal en een appreciatie van het kabinet op de nieuwe compromistekst van het Ierse voorzitterschap. Is het kabinet voornemens te wachten op de impact assessment die het Europees Parlement op de Omnibus Digitaal uitvoert alvorens het instemt met het Raadsakkoord, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en ik hebben uw Kamer 5 oktober jl. geïnformeerd over de ontwikkelingen omtrent de onderhandelingen over de Omnibus Digitaal.[1] 21 oktober heeft de Raad van de EU het Iers voorzitterschap het mandaat gegeven voor de trilogen op de Omnibus Digitaal. Het kabinet zag geen reden in de Raadsonderhandelingen het *impact assessment* van het Europees Parlement af te wachten.[2] Het is momenteel alleen bekend dat het impact assessment dit najaar komt. Er is nog geen duidelijkheid over de exacte timing of de scope en insteek van dit impact assessment. Het impact assessment van het Europees Parlement heeft voor zover ik weet ook geen betrekking op de compromisteksten die voorliggen in de Raad en zou dus beperkt relevant zijn geweest voor de beoordeling van het compromis.

6
De leden van de VVD-fractie hebben tevens met interesse kennisgenomen van het BNC-Fiche over de Cloud & AI Development Act (CADA). Deze leden vragen zich af waarom het kabinet het onwenselijk of onrealistisch acht om de datacentercapaciteit in Nederland te verdrievoudigen. Welke consequenties zouden het afzien van de verdrievoudiging hebben ten opzichte van de concurrentiepositie van Nederland (en de EU) vis-a-vis de Verenigde Staten en China, zo vragen de leden van deze fractie.

[1] Kamerstukken II 2026-27, 22 112, nr. 4452.
[2] Raadscompromis Omnibus Digitaal oktober 2026 | Tweede Kamer der Staten-Generaal

Antwoord
Het kabinet verwelkomt de doelstelling van de Europese Commissie om de uitrol van datacentercapaciteit in de EU te versnellen. Datacenters vormen de ruggengraat van onze digitale infrastructuur en zijn essentieel om Nederland en Europa concurrerend te houden en om onze digitale open strategische autonomie te waarborgen. Het is daarom van belang dat de beoogde verdrievoudiging een doelstelling is voor de EU als geheel voor de aankomende vijf tot zeven jaar.
De Europese Commissie verbindt de doelstelling ook nadrukkelijk aan een verbetering van de geografische spreiding: de capaciteit in de EU is nu geconcentreerd in een beperkt aantal hubs, waaronder Nederland. Bovendien beperken netcongestie, de stikstofproblematiek en de schaarse ruimte de groeimogelijkheden in Nederland. Het ligt daarom niet voor de hand dat een proportioneel deel van de verdrievoudiging in de aankomende vijf tot zeven jaar in Nederland wordt gerealiseerd.

De kanttekening van het kabinet zit bij de systematiek die de Europese Commissie voorstelt om de spreiding te bereiken. Het voorstel bevat geen adequaat mechanisme om die spreiding te waarborgen. Zo worden lidstaten met minder datacentercapaciteit niet verplicht om meer of grotere versnellingszones aan te wijzen. Daardoor dreigen lidstaten waar de capaciteit nu al geconcentreerd is, verplichtingen opgelegd te krijgen die mogelijk extra inzet vereisen maar niet bijdragen aan het doel van de Europese Commissie.

7
De leden van de VVD-fractie lezen dat de CADA voorstelt te werken met vier verschillende betrouwbaarheidsniveaus. Om betrouwbaarheidsniveau twee, drie of vier te verkrijgen, moet een onafhankelijke audit worden verricht. Het kabinet wil aandacht besteden aan de proportionaliteit van de regeldruk en de kosten die samenhangen met de benodigde erkenning en audits, zodat toegankelijkheid voor het Europese midden- en kleinbedrijf wordt geborgd. Hoe wil het kabinet hier concreet voor zorgen? Wat vindt het kabinet in dit kader van een ultimate beneficiary criterium, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Europese Commissie voor een gelaagd soevereiniteitsraamwerk voor clouddiensten. Deze gelaagdheid maakt een risicogebaseerde, proportionele, *case-by-case* toepassing van het raamwerk mogelijk: hoe hoger het risico, hoe strikter de soevereiniteitseisen.
Het kabinet steunt de voorgestelde aanpak van de Europese Commissie waarbij aanbieders erkenning op betrouwbaarheidsniveau één kunnen verkrijgen op basis van zelfbeoordeling tegen door de EU vastgestelde criteria. Die zelfbeoordeling leveren cloudleveranciers aan bij de aangewezen nationale bevoegde autoriteit. Voor het mkb geldt dat de zelfbeoordeling automatisch en zonder beoordeling door de nationale bevoegde autoriteit erkend zal worden. Hiermee kan erkenning op betrouwbaarheidsniveau één tegen lagere kosten gerealiseerd worden. Voor erkenning van clouddiensten op de striktere betrouwbaarheidsniveaus twee, drie en vier zal een cloudaanbieder op eigen kosten een onafhankelijke toets door een derde partij moeten laten uitvoeren. Voor deze hogere niveaus is een externe toets wenselijk om voldoende zekerheid te bieden aan afnemers.

Hoewel het kabinet de striktere erkenningsprocedure voor hogere betrouwbaarheidsniveaus kan steunen, zal het bij de onderhandelingen over de wettekst aandacht houden voor de proportionaliteit van de regeldruk en de kosten die samenhangen met de benodigde erkenning en audits. Hierbij wordt in het bijzonder gelet op de toegankelijkheid van aanbestedingen van soevereine clouddiensten voor het Europese mkb. In dat licht is in oktober 2026 door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een kennissessie over het wetsvoorstel georganiseerd voor Nederlandse cloudbedrijven. In die sessie is onder meer gesproken over de impact van de voorgestelde erkenningsprocedure op de bedrijfsprocessen en concurrentiepositie van Nederlandse cloudbedrijven. De inzichten en zorgen van deze bedrijven informeren de Nederlandse positie en inbreng voor de onderhandelingen in Brussel over de erkenningsprocedure.

Het is voor het kabinet onduidelijk wat met de vraag van uw fractie wordt bedoeld als mogelijke rol van een *ultimate beneficiary* criterium in het kader van de erkenningsprocedure van het soevereiniteitsraamwerk.

8
**De leden van de VVD-fractie constateren dat het kabinet kritisch is op de voorgestelde termijnen zoals de verplichting om binnen zes maanden na inwerkingtreding een versnellingszone aan te wijzen en een maximale vergunningsduur van twaalf maanden voor projecten in een zone. Hoe verhoudt deze kritische houding zich tot de afspraak uit het coalitieakkoord om, conform het Nationaal AI-Deltaplan, structurele barrières in vergunningen weg te nemen? Voorts geeft het kabinet aan om tijdens de onderhandelingen te pleiten voor maatregelen die beter in verhouding staan tot de door de Europese Commissie genoemde knelpunten en de praktijk van de vergunningstrajecten. Om welke knelpunten gaat het hier, en aan welke specifieke maatregelen denkt het kabinet hierbij? In hoeverre kunnen deze maatregelen hetzelfde effect bereiken als de voorgestelde versnellingszones, die volgens de leden van de VVD-fractie juist veel voordelen op het gebied van het verminderen van regeldruk kunnen bieden?
Deze leden hebben tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen een lijst met 97 regels gepresenteerd waarmee de regeldruk verlaagd kan worden en hebben hier separaat schriftelijke Kamervragen over gesteld. De kritische houding van het kabinet ten aanzien van de voorgestelde regeldrukverlaging in de CADA is ook onderdeel van deze set met schriftelijke Kamervragen en deze leden wachten de beantwoording op dit punt dan ook met belangstelling af.**

Antwoord
Het kabinet erkent dat vergunningsprocedures voor datacenters in Europa lang en complex kunnen zijn en verwelkomt daarom de doelstelling om de uitrol van capaciteit te versnellen. De reflectie in het BNC-fiche op dit onderdeel van het wetsvoorstel richt zich dan ook niet op het doel van snellere vergunningverlening, maar op de proportionaliteit en de uitvoerbaarheid van de voorgestelde maatregelen.

Een verplichting om binnen zes maanden een versnellingszone aan te wijzen en een maximale vergunningsduur van twaalf maanden sluiten onvoldoende aan bij respectievelijk de daarvoor benodigde overeenstemming met relevante

overheidsinstanties op verschillende bestuurslagen en de praktijk van vergunningstrajecten. Die vragen om zorgvuldige afstemming met medeoverheden en om afwegingen over onder meer netcapaciteit en ruimtelijke inpassing. Ook raakt de aanwijzing van versnellingszones rechtstreeks aan nationale en lokale bevoegdheden op het gebied van ruimtelijke ordening. Het kabinet zet zich in de onderhandelingen daarom in voor maatregelen die zo goed mogelijk aansluiten bij de knelpunten die de Europese Commissie benoemt en bij de nationale praktijk van vergunningstrajecten. Daarbij hoort ook dat lidstaten ruimte houden om bestaande nationale structuren en loketten te benutten.

De Europese Commissie noemt als knelpunten het capaciteitstekort, de geografische concentratie van datacenters en lange, gefragmenteerde vergunningsprocedures. Het kabinet pleit daarom voor verduidelijking van wanneer de aanwijzingsplicht voor versnellingszones precies geldt, de criteria voor het aanwijzen van een zone en de rol van medeoverheden. Ook vraagt het kabinet om een mechanisme dat geografische spreiding daadwerkelijk borgt, bijvoorbeeld door lidstaten met minder capaciteit meer of grotere zones verplicht te laten aanwijzen, of door lidstaten in samenwerking voldoende capaciteit te laten borgen. Verder zet het kabinet in op realistische termijnen en op ruimte om bestaande nationale loketten en procedures te benutten voor het voorgestelde centrale informatiepunt. Deze maatregelen zijn geen alternatief voor versnellingszones, maar aanpassingen aan de vormgeving daarvan.

Daarnaast dient opgemerkt te worden dat de groei van datacentercapaciteit in Nederland vooral wordt begrensd door netcongestie, stikstofproblematiek en beschikbare ruimte. Het aanwijzen van zones voor versnelde datacenterontwikkeling zorgt er niet automatisch voor dat in die zones obstakels als netcongestie en stikstofproblematiek geen rol meer spelen. Het is daarom nog onduidelijk in hoeverre de baten van het inrichten van versnellingszones daadwerkelijk opwegen tegen mogelijke regeldruk die ermee gepaard gaat.

Het kabinet is zich ervan bewust dat de Tweede Kamer vragen heeft gesteld over de lijst met 97 voorgestelde regels ter vermindering van de regeldruk en zal zo spoedig mogelijk met een antwoord hierop komen.

9

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet inzet op aansluiting van de CADA op het aanbod van Europese halfgeleiders. Is dit volgens het kabinet op dit moment voldoende het geval? Zo nee, welke mogelijkheden tot verbeteringen ziet het kabinet en gaat het kabinet hier ook daadwerkelijk voor pleiten, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord

Het kabinet beschouwt het CADA-voorstel nadrukkelijk als onderdeel van het bredere *Tech Sovereignty Package*. Het kabinet zal zich blijven inzetten voor een geïntegreerde benadering over de volle breedte van het pakket, in het kader van de "Europese Technologiestack". De CADA sluit op dit moment op verschillende aspecten aan op het aanbod van Europese halfgeleiders. Zo is een van de doelen van de *Leadership Initiatives* om AI-geoptimaliseerde servers te ontwikkelen op basis van in de Unie ontworpen en vervaardigde processoren. Ook is het gebruik van hardware ontworpen of vervaardigd in de Unie een van de criteria voor het

toewijzen van een 'strategisch datacenterproject'. Tot slot bevat de CADA aanbestedingscriteria voor Europese toegevoegde waarde, waaronder in de EU ontworpen of vervaardigde software of hardware. Het kabinet pleit verder in de onderhandelingen over de CADA voor consistente definities en duidelijke kaders en stemt de Nederlandse inzet voor de verschillende onderdelen van het Tech Sovereignty Package af.

Antwoorden op de vragen van de leden PRO-fractie

10
De leden van de PRO-fractie brengen ter discussie dat uit onderzoek blijkt dat de cookiewetgeving nog altijd massaal wordt geschonden door Europese websites. In het rapport 'De prijs van gratis internet' van het Rathenau Instituut wordt erkend dat van 85.000 onderzochte Europese websites, 32% niet om toestemming vraagt om trackingcookies te plaatsen, en 65% alsnog cookies plaatst als de gebruiker dit heeft geweigerd. Deze leden merken op dat de Europese cookiewetgeving verouderd is en dringend toe is aan een update. Is de staatssecretaris het eens met de leden van de PRO-fractie en is de staatssecretaris bereid te pleiten voor een herziening van de cookiewetgeving, waarin de rechten van consumenten beter beschermd zijn? Welke opties zijn er om consumenten beter in staat te stellen hun privacy te beschermen bij het wel of niet akkoord gaan met cookies? Hoe kan in Europees verband voorkomen worden dat consumenten misleid worden door misleidend ontwerp van cookie banners, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet is het met deze leden eens dat de regels rondom cookies en online tracking geactualiseerd moeten worden. In de Omnibus Digitaal liggen voorstellen daartoe voor, onder meer om gebruikers beter in staat te stellen om hun rechten uit te oefenen. De voorstelde single-click verplichting en daaraan verbonden afkoelingsperiode dienen mede om misleidende toestemmingsverzoeken in cookiebanners (vaak door gebruik van zogeheten *dark patterns*) tegen te gaan. Zie hierover ook het antwoord op vraag 4.

11
De leden van de PRO-fractie maken zich grote zorgen over de nieuwe 'gluurbrillen' die door Meta en Ray-Ban op de markt zijn gebracht. Is de Staatssecretaris bekend met de oproepen van de Autoriteit Persoonsgegevens, de Consumentenbond en Bits of Freedom voor een nieuw of steviger verbod? Deze leden benadrukken dat het gebruik van deze technologie doorgaans al verboden is, maar dat het verbod niet wordt nageleefd. Welke mogelijkheden heeft dit kabinet om zowel het dragen en verkopen van de gluurbrillen, als het maken van camerabeelden hiermee, strenger te verbieden? Het is hoog tijd om dit onderwerp met Europese lidstaten te bespreken en te pleiten voor een breed Europees verbod, aldus de leden van de PRO-fractie. Is de staatssecretaris bereid dit te doen? Welke andere lidstaten nemen nu al nationale maatregelen hiertegen, en welke lessen trekt Nederland hieruit, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord

Het kabinet is bekend met de oproepen van de genoemde organisaties, die eveneens hebben aangekondigd in kort geding een verbod op de desbetreffende brillen te zullen eisen. De Autoriteit Persoonsgegevens riep niet op tot nieuwe wettelijke verbodsbepalingen, maar gaf handvatten om ongewenst gebruik tegen te gaan. Dat laatste is niet alleen onder het gegevensbeschermingsrecht niet toegestaan, maar ook onder het strafrecht is dit verboden (artikelen 139f en 441b Wetboek van Strafrecht). Daarnaast heeft het Europees Comité voor Gegevensbescherming (EDPB) op 13 oktober jl. een verklaring uitgebracht met daarin eerste bevindingen over 'slimme brillen'. Hierin wijst de EDPB op de rechten en verplichtingen die het huidige Europeesrechtelijk kader (in het bijzonder de Algemene Verordening Gegevensbescherming, AVG) al biedt. Ook benadrukt de EDPB dat naast de AVG, ander recht (het strafrecht, het burgerlijk recht of het arbeidsrecht) het gebruik van slimme brillen kan reguleren, net als andere sectorspecifieke gebieds- en huisregels. De EDPB komt met nadere richtsnoeren.

Het kabinet wil er eerst van overtuigd zijn dat de huidige regelgeving niet volstaat, alvorens nieuwe wetgeving in gang te zetten. Daarom wacht het kabinet de uitkomst van het kort geding en de richtsnoeren van de EDPB dan ook met belangstelling af. Op dit moment is het niet bekend of er lidstaten zijn die (aanvullende) nationale maatregelen nemen. Wel is eerder bekend geworden dat Noorwegen, geen EU-lidstaat, een tijdelijk verbod op het gebruik van camerabrillen in bepaalde openbare ruimtes voorbereidt.[3]

12
De leden van de PRO-fractie blijven grote zorgen hebben over de Europese ontwikkelingen rondom chatcontrole. Hoewel deze leden blij zijn dat Nederland zich steevast, na meerdere aangenomen moties, tegen enige vorm van chatcontrole heeft verzet. Het blijft onacceptabel om detectiemogelijkheden in te bouwen bij alle Europese telefoongebruikers waarmee versleutelde communicatie omzeild kan worden. Echter hebben deze leden vernomen dat de onderhandelingen inmiddels weer lopen. In antwoord op Kamervragen van het lid Kathmann (PRO) stelde de minister van Justitie en Veiligheid dat het Ierse voorzitterschap onderhandelingen wil voeren over het detectiebevel en het oprichten van een EU-centrum, als onderdeel van een nieuw compromis. Met name het detectiebevel kan rekenen op fel verzet uit het Nederlandse parlement. Hoe kijkt de staatssecretaris naar deze ontwikkelingen vanuit het belang van privacy en online rechten? Verwacht de staatssecretaris dat chatcontrole ook ter sprake komt in de Telecomraad, en zo niet, is de staatssecretaris bereid dit alsnog aan te kaarten met gelijkgestemde landen? Hoe voert dit kabinet de motie-Kathmann uit om actief de privacygevoelige onderdelen uit het chatcontrole-voorstel te slopen? Is hiervoor in de Telecomraad ook ruimte, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet gaat ervan uit dat de leden van de PRO-fractie met de term 'chatcontrole' doelen op de onderhandelingen over de Europese Verordening ter

[3] Regjeringen.no (2026). https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-innfore-midlertidig-forbud-mot-ki-briller/id3175516/.

voorkoming en bestrijding van seksueel misbruik van kinderen (de 'CSAM-verordening'). De Nederlandse inzet ten aanzien van de CSAM-verordening blijft conform de kabinetsstandpunten zoals uiteengezet in de Kamerbrieven van 18 november 2025[4] en 23 januari 2026[5] en in lijn met de door uw Kamer aangenomen moties van het lid Kathmann c.s. brengt Nederland deze positie in de lopende onderhandelingen actief naar voren.

Zoals uw Kamer bekend is, zijn Europese compromiswetsvoorstellen niet openbaar. Wanneer de lidstaten wordt gevraagd een formele positie in te nemen, zal het kabinet het betreffende compromisvoorstel beoordelen in het licht van de Nederlandse inzet en de kaders die uw Kamer daarvoor heeft gesteld.
Daarbij blijft het kabinet zoeken naar mogelijkheden om de doelstelling van de CSAM-verordening te realiseren binnen deze kaders. Het kabinet onderschrijft onverminderd het belang van het voorkomen en bestrijden van seksueel misbruik van kinderen en het tegengaan van de verspreiding van beeldmateriaal van seksueel misbruik van kinderen online. Tegelijkertijd moeten maatregelen die hiervoor worden getroffen zorgvuldig worden vormgegeven, met inachtneming van onder meer de bescherming van grondrechten en digitale weerbaarheid.
Het kabinet zal uw Kamer, conform de geldende afspraken, tijdig informeren over wezenlijke ontwikkelingen in de onderhandelingen en over eventuele wijzigingen die gevolgen kunnen hebben voor de Nederlandse inzet.

De CSAM-verordening stond niet op de agenda van de Telecomraad en is derhalve ook niet aan bod gekomen. Voor de behandeling van dit voorstel is de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ-Raad) het geëigende gremium. Het kabinet acht het van belang het voorstel te bespreken in het daarvoor bestemde gremium, zodat het gesprek kan plaatsvinden met de juiste gesprekspartners volgens de juiste procedures.

13
De leden van de PRO-fractie wachten met spanning de kabinetsreactie op het Europese burgerinitiatief 'Stop Killing Games' af. Zij rekenen videogames tot belangrijk cultureel erfgoed en scharen zich achter de bijna 1,3 miljoen ondertekenaars van het burgerinitiatief. Zij vragen de Staatssecretaris om bij de Telecomraad te verkennen hoe EU-lidstaten gezamenlijk kunnen optrekken om het initiatief tot conservering van videogames te ondersteunen. Kan zij dit toezeggen, hierover na de Telecomraad een terugkoppeling geven en de uitkomsten meenemen in haar formele kabinetsreactie die nog volgt?

Antwoord
De conservering van videogames, n.a.v. het burgerinitiatief 'Stop Destroying Videogames, stond niet op de agenda van de informele Telecomraad en is niet besproken. Op 28 augustus jl. heeft het kabinet via het BNC-fiche over de Commissiemededeling m.b.t. dit burgerinitiatief de kabinetsreactie met uw Kamer gedeeld.[6] Zoals aangegeven in dit BNC-fiche steunt het kabinet de inzet van de Europese Commissie op totstandbrenging van een gedragscode voor de videogamesector die is gericht op het adresseren van de zorgen uit het initiatief.

[4] Kamerstukken II 2025-26, 32 317, nr. 977
[5] Kamerstukken II 2025-26, 32 317, nr. 993
[6] Kamerstukken II 2025-26, 22 112, nr. 4417

Het is niet bekend wat de positie is van andere lidstaten ten aanzien van dit burgerinitiatief. Het kabinet volgt de ontwikkelingen binnen dit traject en kijkt uit naar de uitkomsten.

14
De leden van de PRO-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Cloud & AI Development Act (CADA). In grote lijnen steunen deze leden deze forse stap naar een meer digitaal autonoom Europa. Nederland zou dit niet alleen moeten steunen, maar leidend moeten zijn in deze ambitie, menen deze leden. Zij vragen de staatssecretaris hoe de staatssecretaris van plan is om uitvoering te geven aan de verplichtingen van deze Europese strategie, terwijl de staatssecretaris hier geen extra budget voor heeft. Naar eigen schatting heeft het kabinet structureel zo'n 125 miljoen euro nodig om de eigen ambities voor de cloud, volgens de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, waar te maken. Kan de staatssecretaris uitleggen welke financiële gevolgen de CADA heeft op de begroting? Voldoet Nederland aan de nieuwe verplichtingen nu het herziene cloudbeleid is gepubliceerd? Welke aanscherpingen van het nationale cloudbeleid als gevolg van de CADA kunnen nog verwacht worden, en op welk termijn, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De CADA sluit goed aan op het recent van kracht geworden herziene rijksbrede cloudbeleid. Het cloudbeleid onderschrijft de noodzaak tot het uitvoeren van risicoanalyses waarin ook risico's van mogelijke jurisdictie van derde landen wordt meegenomen. Voor cloudtoepassingen die primaire processen ondersteunen worden al eisen gesteld die effectief betrouwbaarheidsniveau twee benaderen. Daarmee zullen rijksoverheidsorganisaties al goed voorbereid zijn op de CADA. Op dit moment wordt gekeken of andere organisaties binnen de overheid dit beleid ook kunnen invoeren, waardoor ook zij zich beter op de CADA kunnen voorbereiden.

De financiële gevolgen van de CADA voor nieuwe cloudtoepassingen zullen naar verwachting beperkt zijn. De omvang van eventuele aanvullende financiële gevolgen is op dit moment nog niet goed vast te stellen, mede omdat de precieze eisen aan de nationale strategie nog onderdeel zijn van de Europese onderhandelingen. Wanneer de finale tekst van de CADA en de invoeringstermijn duidelijk is, zal bekeken worden op welke punten het cloudbeleid mogelijk nog aangescherpt moet worden en wat de concrete financiële gevolgen zullen zijn.

15
De leden van de PRO-fractie merken op dat sommige verplichtingen uit de CADA al lijken op eerdere suggesties van de Kamer, zoals het verplicht uitvoeren van risicobeoordelingen voor clouddiensten (motie van het lid Kathmann). Kan de staatssecretaris inzichtelijk maken welke nieuwe maatregelen de staatssecretaris zal moeten nemen om aan de verplichtingen te moeten voldoen? Welke maatregelen zijn nu al staand beleid, maar kunnen versneld of verstevigd worden? De leden van de PRO-fractie dringen eropaan om, vooruitlopend op de Europese verplichtingen, alles te doen om digitale autonomie op het gebied van cloudtechnologie te bewerkstelligen.

Antwoord
Het herziene cloudbeleid sluit goed aan bij de CADA. Wanneer de finale tekst van de CADA bekend is, kan bekeken worden of verdere aanscherping van het cloudbeleid noodzakelijk is. Als organisaties zich nu al aan het cloudbeleid conformeren, zullen zij naar verwachting goed voorbereid zijn op de invoering van de CADA. Bovendien is het onderdeel van de gesprekken met de organisaties die nu niet onder het cloudbeleid vallen, maar die daar op termijn mogelijk onder zullen vallen, om hen aan te sporen dit beleid al in te voeren.

16
De leden van de PRO-fractie verwelkomen de aanbevelingen op het gebied van inkoop- en aanbestedingsvoorwaarden. Deze leden herinneren het kabinet aan eerdere moties die hiertoe oproepen. Hoe combineert de Staatssecretaris de doelstelling om 25% van de clouddiensten in aanbestedingen af te nemen van innovatief mkb met de doelstelling om per 2029 30% van het cloudlandschap binnen de overheid van Nederlands-Europese leveranciers af te nemen? Bovendien vinden de leden van de PRO-fractie dat enkel het 'aanzetten tot' het (her)gebruik van open standaarden en (open source) componenten te vrijblijvend is. Is de staatssecretaris bereid te pleiten voor een meer verplichtend karakter van deze aanbevelingen van de Commissie, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet heeft nog een aantal vragen over het voorgestelde doel om 25% van de clouddiensten van innovatieve mkb-bedrijven af te nemen. Afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen zal dit doel minder of meer bijdragen aan het streven om per 2029 30% van het cloudlandschap binnen de Rijksoverheid van Nederlands-Europese leveranciers af te nemen.[7]

Op dit moment is er geen beweging om het (her)gebruik van bestaande (open source) componenten verplichtender te maken. Datzelfde geldt voor open standaarden. In Nederland kennen wij bovendien op het gebied van open standaarden al de Pas-toe-of-leg-uit-lijst van het Forum Standaardisatie en zijn enkele standaarden wettelijk verplicht middels de Wet digitale overheid.

17
De leden van de PRO-fractie delen de zorgen over de aangekondigde 'versnellingszones' voor datacenters in Europa. Deze leden vinden het lastig te volgen dat elk lidstaat zo'n zone moet aanwijzen, gezien de gebrekkige ruimte in Nederland ten opzichte van andere EU-lidstaten. Kan de staatssecretaris aangeven hoe zij met andere landen samenwerkt om haar zorgen over te brengen? Waaruit blijkt dat er een 'datacentercapaciteitstekort' is? Kan de staatssecretaris die claim van de Europese Commissie (EC) onderbouwen, en duidelijk maken welk aandeel Nederland kan en / of wil leveren, gezien de stroomtekorten. Waar zou een Nederlandse 'versnellingszone' eventueel komen, en welke locaties zijn hiervoor al onderzocht, al dan niet afgevallen? Hoe kunnen we de opschaling van rekenkracht versnellen én de wet volgen én de capaciteit voor de vergunningsverlening uitbreiden? Sluiten deze elementen elkaar niet uit, zo vragen de leden van deze fractie.

[7] Kamerstukken II, 2024/25, 36 574, nr. 5

Antwoord
Het kabinet deelt de zorg dat de verplichting voor elke lidstaat om een versnellingszone aan te wijzen onvoldoende rekening houdt met verschillen tussen lidstaten. Daarnaast beperken netcongestie, de stikstofproblematiek en de schaarse ruimte de groeimogelijkheden in Nederland. Het ligt daarom niet voor de hand dat een proportioneel deel van de verdrievoudiging in de aankomende vijf tot zeven jaar in Nederland wordt gerealiseerd, ook omdat het ontwikkelproces voor nieuwe datacentra in Nederland vaak vele jaren duurt. Het kabinet zal in de onderhandeling inzetten op een mechanisme dat spreiding daadwerkelijk borgt, en verzoeken om verduidelijking over wanneer de aanwijzingsplicht precies geldt. Het kabinet brengt deze punten in de onderhandelingen in en heeft daarover actief contact met gelijkgezinde lidstaten.

Het capaciteitstekort is een conclusie van de Europese Commissie op basis van het impact assessment bij het voorstel. De beoogde verdrievoudiging is een eerder geformuleerde ambitie uit het Actieplan voor het AI-continent.[8] Het voorstel voorziet daarnaast in monitoring door de Europese Commissie van de beschikbare capaciteit, de vraag en de omvang van een eventueel tekort, zodat op termijn een geactualiseerd en gedetailleerd inzicht in het Europees datacenterlandschap ontstaat.

Het wetsvoorstel is recent gepubliceerd en het proces bevindt zich in de beginfase van de onderhandeling. Zodoende zijn er nog geen locaties voor één of meer versnellingszone(s) in Nederland onderzocht of afgevallen. Het voorstel laat de keuze van de locatie aan de lidstaat. Daarbij moet de Rijksoverheid, in samenwerking met medeoverheden en netbeheerders, rekening houden met onder meer netcapaciteit, ruimtelijke inpassing en milieueffecten. Versnelling betekent volgens het voorstel niet dat geldende wet- en regelgeving niet in acht moet worden genomen: projecten in een zone moeten voldoen aan het toepasselijke Unierecht, waaronder de regels voor milieu en energie-efficiëntie. Tegen die achtergrond zal het kabinet zorgen uiten over de voorgestelde termijnen in het wetsvoorstel. Een zone binnen zes maanden aanwijzen en vergunningen binnen twaalf maanden verlenen, vraagt veel van de uitvoeringscapaciteit van het bevoegd gezag. Er moet te allen tijde voldoende tijd beschikbaar zijn voor een zorgvuldige nationale toetsing. Het kabinet pleit daarom voor meer realistische termijnen en voor ruimte om bestaande procedures en loketten te benutten

18
De leden van de PRO-fractie zijn blij met de open source-strategie van de Europese Commissie. Deze leden roepen de motie Vendrik c.s. in herinnering, die in 2002 al opriep om als overheid open source software te stimuleren. Zij vragen de staatssecretaris of dit nog steeds uitgangspunt is in het nationale beleid, in hoeverre dit met succes wordt opgevolgd, en welke expertise Nederland kan verlenen aan de EC om het open source-beleid verder aan te scherpen.

Antwoord

[8] https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/129113

Het nationale beleid is er nog steeds op gericht de ontwikkeling én het gebruik van open source software te stimuleren. Ook de recent verschenen Kamerbrief 'strategische inzet Digitalisering' benadrukt het belang van opensourcewerken voor onze digitale autonomie.[9] Daarnaast heeft het kabinet in het non-paper in aanloop naar het verschijnen van het EU Tech Sovereignty Package gepleit open source als een domeinoverstijgende basisvoorwaarde voor de gehele Europese technologiestack te positioneren.[10]

19
Tot slot delen de leden van de PRO-fractie hun aanhoudende zorgen over de Omnibuswetgeving voor digitalisering. Deze leden hebben meermaals hun zorgen over de afzwakking van privacybescherming en online rechten kenbaar gemaakt. Zij vragen de staatssecretaris om niet in te stemmen met voorstellen, zonder dat onafhankelijk is onderbouwd dat rechtsbescherming voor Europeanen er niet onder lijdt. Kan de staatssecretaris dat toezeggen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet blijft zich ervoor inzetten dat deze Omnibus digitale wetgeving versimpelt, verduidelijkt en stroomlijnt. Voor het kabinet blijft daarbij ook een belangrijke voorwaarde dat de doelen en ambities van de digitale wetgeving overeind blijven, zeker als het gaat om de bescherming van grondrechten. Het kabinet zal alleen instemmen met een compromis als dit voldoende in lijn is met de kabinetsinzet. De compromistekst die 21 oktober aan de Raad is voorgelegd was voldoende in lijn met de kabinetsinzet dat het kabinet hiermee in kon stemmen als mandaat voor de trilogen. Uw Kamer is per brief geïnformeerd over het bereikte compromis en hoe dit zich verhoudt tot de kabinetsinzet. Het kabinet beoordeelt uiteindelijk zelf of een compromis voldoende in lijn is met de kabinetsinzet. De onderbouwing daarvan wordt niet aan een onafhankelijke partij uitbesteed. Wel hecht het kabinet veel waarde in haar oordeelsvorming aan de opinies van bepaalde onafhankelijke partijen, zoals het Europees Comité voor Gegevensbescherming (EDPB) en de Europese Toezichthouder voor Gegevensbescherming (EDPS).

20
De leden van de PRO-fractie vragen de staatssecretaris of zij kennis heeft genomen van de zorgen van de Onderwijsbond over de Omnibus Digitaal, waarin meer mogelijkheden komen om gegevens van leerlingen en onderwijsmedewerkers te verwerken voor AI-modellen. Hoe kijkt de staatssecretaris naar deze wijzigingen in de Omnibus Digitaal en is zij bereid zich daar gericht tegen te verzetten, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Ja, daar heeft het kabinet kennis van genomen. Het kabinet zet zich ervoor in dat deze Omnibus digitale wetgeving versimpelt, verduidelijkt en stroomlijnt, zonder dat daarbij afbreuk wordt gedaan aan de bescherming van grondrechten, ook

[9] Kamerstukken II 2026/27, nr. 26643, Brief van de staatssecretaris van EZ over de strategische inzet op digitalisering
[10] Kamerstukken II 2025/26, nr. 21501-33, nr. 1195

waar het gaat om de verwerking van persoonsgegevens voor AI-modellen. Het kabinet zet er daarom op in om te verduidelijken dat de vereisten die gelden in de AVG voor het vaststellen van een grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens, onverminderd van toepassing zijn wanneer persoonsgegevens worden verwerkt in de context van AI.[11]

21
De leden van de PRO-fractie zijn bovendien uitermate bezorgd over het voorstel van het Ierse voorzitterschap om verwerking van persoons-gegevens onder de AVG nóg makkelijker als 'van legitiem belang' bestempelen voor het trainen van AI. Deze leden vinden dit een grove schending van het recht van mensen om geïnformeerd toestemming te kunnen geven over hoe hun gegevens worden verwerkt. Bovendien merken deze leden op dat Ierland de vestigingslocatie is van de EU-tak van Meta, OpenAI, X, TikTok en Anthropic. Zij zijn dan ook benieuwd hoe het Ierse voorzitterschap tot deze wijziging komt. Is de staatssecretaris bereid na te gaan of er sprake is geweest van lobbycontacten met het voorzitterschap? Welke reden heeft het Ierse voorzitterschap om dit voorstel nu te doen? Is de staatssecretaris bereid om, in navolging van de motie van de leden Kathmann (PRO) en Dassen (Volt), zich te verzetten tegen de Omnibus Digitaal als deze een dergelijke bepaling bevat, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De AVG bevat strikte regels die gelden bij de verwerking van persoonsgegevens. Deze gelden ook bij het verwerken van persoonsgegevens voor een gerechtvaardigd belang in de context van het trainen van AI-modellen. Gerechtvaardigd belang kan slechts een grondslag vormen in de context van het trainen van AI, na toetsing van de noodzaak en proportionaliteit. Ook is een belangenafweging vereist tussen het gerechtvaardigde belang en de rechten van betrokkene aan de hand van redelijke verwachtingen omtrent gegevens-bescherming. Ook geldt het recht van bezwaar van een betrokkene tegen een gegevensverwerking, zoals nu geregeld in de AVG, ook bij AI onverkort.

De inzet van het kabinet bij de onderhandelingen over de Omnibus Digitaal is dat met de wijzigingen geen afbreuk wordt gedaan aan het huidige beschermingsniveau van de AVG. Het kabinet zet erop in dat, wanneer er bepalingen in de Omnibus gaan over gegevensverwerking in de context van het trainen van AI-modellen, duidelijk is dat deze gegevensverwerking in lijn met de voorwaarden van de AVG moet plaatsvinden, zoals de richtsnoeren van de EDPB ook stellen. Het kabinet ziet geen enkele aanleiding om aan te nemen dat het Ierse voorzitterschap haar rol niet integer en te goeder trouw invult. De compromistekst die 21 oktober aan de Raad is voorgelegd was voldoende in lijn met de kabinetsinzet dat het kabinet hiermee in kon stemmen als mandaat voor de trilogen. Daarmee is uitvoering gegeven aan bovengenoemde motie.

<u>Antwoorden op de vragen van de leden PVV-fractie</u>

22

[11] Vgl. Guidelines 1/2024 on processing of personal data based on Article 6(1)(f) GDPR

De leden van de PVV-fractie lezen in het fiche 'Cloud & AI Development Act' over het verplicht moeten opstellen van een nationale cloud- en AI-strategie, die binnen één jaar na inwerkingtreding dient te worden opgeleverd en periodiek moet worden geëvalueerd en geactualiseerd. Het kabinet uit terecht zorgen om de mogelijk vergaande financiële implicaties. Welke implicaties voorziet het kabinet voor Nederland en in hoeverre sluiten de Nederlandse strategieën reeds aan op de eisen, of vergen zij juist herzieningen die tot vergaande financiële implicaties kunnen leiden, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De voorgestelde verplichting om een nationale cloud- en AI-strategie op te stellen en deze periodiek te evalueren en actualiseren, kan financiële implicaties hebben voor Nederland. Deze implicaties hangen onder meer samen met de verplichting om de uitvoering van de strategie aan de hand van KPI's te monitoren en periodiek te evalueren. Dit vraagt om capaciteit voor monitoring, evaluatie en beleidsontwikkeling. Daarnaast bevat het voorgestelde artikel verplichtingen om verschillende maatregelen te nemen, onder meer gericht op investeringen in rekeninfrastructuur. De omvang van eventuele aanvullende financiële gevolgen is op dit moment nog niet goed vast te stellen, mede omdat de precieze eisen aan de nationale strategie nog onderdeel zijn van de Europese onderhandelingen.

Nederland beschikt reeds over verschillende beleidskaders en initiatieven op het gebied van cloud en AI. Deze sluiten op hoofdlijnen aan bij de doelstellingen van het voorgestelde Europese beleid. Zo zet Nederland al in op de versterking van AI-infrastructuur, onder meer via investering in de AI-fabriek in Groningen, en op de verdere ontwikkeling en toepassing van AI. Tegelijkertijd is nog niet vastgesteld in hoeverre het bestaande Nederlandse AI-beleid volledig voldoet aan de eisen die de voorgestelde verordening uiteindelijk aan nationale cloud- en AI-strategieën zal stellen. Afhankelijk van de uitkomst van de Europese onderhandelingen kan daarom actualisering of aanvulling van bestaande strategieën nodig zijn.

In de Kamerbrief Visie op AI, die het kabinet dit najaar aan uw Kamer zal sturen, zal het kabinet nader ingaan op de Nederlandse inzet voor AI en de aansluiting daarvan op de Europese ontwikkelingen.

23
Daarnaast lezen de leden van de PVV-fractie in hetzelfde fiche dat de Europese Commissie (EC) zichzelf via een gedelegeerde handeling de bevoegdheid wil geven om de prioriteiten voor strategische technologische en industriële uitdagingen (zogenaamde Grand Challenges) aan te passen wanneer technologische ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Het kabinet neemt daarover een positief standpunt in en noemt het zelfs 'wenselijk'. Kan het kabinet onderbouwd toelichten waarom zij deze Brusselse bevoegdheid wenselijk acht, en ondersteunt het kabinet de opvatting van deze leden dat het juist aan de lidstaten zélf dient te zijn om deze strategische prioriteiten te bepalen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet acht het wenselijk dat de prioriteiten voor de *Grand Challenges*

kunnen worden aangepast wanneer technologische ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Dit maakt het mogelijk om het Europese beleid tijdig aan te passen aan snelle technologische ontwikkelingen en nieuwe strategische uitdagingen. Het kabinet onderschrijft daarom niet de opvatting dat deze prioriteiten uitsluitend door de lidstaten moeten worden bepaald. Wel blijft het van belang dat lidstaten voldoende invloed houden op de vaststelling van deze prioriteiten.

24
In het voorstel lezen de leden van de PVV-fractie dat de EC 'datacenter versnellingszones' wenst aan te laten wijzen. Iedere lidstaat dient ten minste één versnellingszone aan te wijzen. Het kabinet stelt dat een adequaat mechanisme om geografische spreiding te waarborgen ontbreekt, omdat het voorstel bijvoorbeeld geen verplichtingen bevat voor lidstaten met minder datacentercapaciteit om meer of grotere zones aan te wijzen. Daarnaast wijst het kabinet ook naar de netcongestie en de stikstofproblematiek. De leden van deze fractie wijzen er echter op dat er in de markt verschillende partijen zijn die op eigen kosten willen investeren in grootschalige en schone energieopwekking, zoals Small Modular Reactors (SMR's), ter ondersteuning van deze datacenters. Kan het kabinet dit in ogenschouw nemen en is het bereid om hierin kansen te zien voor het aanwijzen van versnellingszones, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet onderschrijft het belang van een duurzame inpassing van datacenters in het energiesysteem, mede gezien de uitdagingen rondom netcongestie en de sterk groeiende elektriciteitsvraag. Initiatieven waarin marktpartijen investeren in schone energieopwekking ter ondersteuning van datacenters kunnen daaraan bijdragen. Het voorstel biedt hiervoor ook aanknopingspunten. Bij het aanwijzen van een versnellingszone houden lidstaten onder meer rekening met de beschikbare en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet en met de mogelijkheden voor opslag en opwekking van schone energie ter plaatse. Netbeheerders moeten daarbij worden betrokken.

Ten aanzien van SMR's voert het kabinet op dit moment een marktconsultatie uit om de financiering hiervan in kaart te brengen. De mogelijkheden van datacenterbedrijven om SMR-projecten te financieren zijn hierin ook opgenomen. Naar aanleiding van voorlopige inzichten uit de marktconsultatie verwacht het kabinet dat er momenteel geen datacenterbedrijven die bereid zijn of de mogelijkheid hebben om op eigen kosten in een SMR te investeren. Het rapport van de marktconsultatie zal samen met de Kamerbrief versnellingsagenda SMR's worden gedeeld met de Kamer.

25
Voorts lezen de leden van de PVV-fractie in de Naderende Raadspositie Omnibus Digitaal dat het kabinet de gewijzigde definitie van persoonsgegevens wenst te schrappen, evenals een speciale bepaling van een grondslag gerechtvaardigd belang voor AI. Kan het kabinet onderbouwen waarom het volledig in strijd met het rapport Wennink, maar ook het rapport van Draghi, handelt, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet zet zich, in lijn met rapport Wennink en het Draghi-rapport in om regelgeving te versimpelen, ook met de Omnibus Digitaal. De Wennink- en Draghi-rapporten roepen niet op om specifiek deze bepalingen uit de Omnibus te steunen. Het kabinet is kritisch op deze onderdelen van het Commissievoorstel voor de Omnibus Digitaal omdat het risico's ziet dat de voorgestelde wijzigingen afbreuk doen aan de bescherming van persoonsgegevens.

<u>Antwoorden op de vragen van de leden CDA-fractie</u>

26
De leden van de CDA-fractie maken zich grote zorgen over de snelle opkomst van zogenoemde camerabrillen, waarmee mensen in de openbare ruimte ongemerkt kunnen worden gefilmd. Deze leden voelen zich in die zorgen gesterkt door de recente beantwoording van de schriftelijke vragen van de leden Zwinkels en Straatman. Het kabinet erkent daarin dat camerabrillen veel minder herkenbaar zijn als opnameapparatuur dan bijvoorbeeld smartphones, dat mensen zich door de mogelijkheid ongemerkt te worden gefilmd minder vrij kunnen voelen en dat het huidige indicatielampje voor veel mensen onvoldoende herkenbaar is en gemakkelijk kan worden gemist. De leden van de CDA-fractie constateren tegelijkertijd dat het kabinet bij mogelijke vervolgstappen vooral verwijst naar het nog te verschijnen rapport van de European Data Protection Board (EDPB). Deze leden begrijpen dat dit rapport relevante inzichten kan opleveren, maar vinden dat dit Nederland er niet van hoeft te weerhouden nu al met andere lidstaten na te denken over mogelijke maatregelen. Kan het kabinet daarom in kaart brengen welke maatregelen Duitsland en andere lidstaten nemen of overwegen om het gebruik van camerabrillen in de openbare ruimte te beperken en welke lessen Nederland daaruit kan trekken, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De EDPB heeft op 13 oktober jl. een verklaring uitgebracht met daarin eerste bevindingen over 'slimme brillen'. Zoals de vraagsteller terecht zegt, biedt dat relevante inzichten. De EDPB wijst in deze verklaring op de rechten en verplichtingen die het huidige Europeesrechtelijk kader (in het bijzonder de Algemene Verordening Gegevensbescherming, AVG) al biedt. Ook benadrukt de EDPB dat naast de AVG, ander recht (het strafrecht, het burgerlijk recht of het arbeidsrecht) het gebruik van slimme brillen kan reguleren, net als andere sectorspecifieke gebieds- en huisregels. De EDPB benoemt ook de waarde van de ontwikkeling van sectorbrede standaarden, de bewustwording rondom camerabrillen en het nemen van technische maatregelen door de verwerkingsverantwoordelijken/aanbieders van de camerabrillen om privacy als uitgangspunt te bevorderen. De EDPB komt met nadere richtsnoeren. Op dit moment is het niet bekend of andere lidstaten (aanvullende) nationale maatregelen nemen. Wel is eerder bekend geworden dat Noorwegen, geen EU-lidstaat, een tijdelijk verbod op het gebruik van camerabrillen in bepaalde openbare ruimtes voorbereidt.[12]

[12] Regjeringen.no (2026). https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-innfore-midlertidig-forbud-mot-ki-briller/id3175516/.

27
De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat mensen zich in de openbare ruimte vrij moeten kunnen bewegen zonder voortdurend rekening te hoeven houden met de mogelijkheid ongemerkt te worden gefilmd. Deze leden pleiten daarom voor een verbod op het gebruik van camerabrillen in de openbare ruimte. Is het kabinet bereid om, vooruitlopend op het rapport van de EDPB, samen met Duitsland en andere gelijkgezinde lidstaten te verkennen welke mogelijkheden er zijn voor een gezamenlijke Europese aanpak van camerabrillen? Is het kabinet bereid daarbij expliciet de mogelijkheid van een verbod op het gebruik van camerabrillen in de openbare ruimte te betrekken en dit onderwerp tijdens de komende Telecomraad onder de aandacht te brengen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet is het er mee eens dat mensen zich in de openbare ruimte vrij moeten kunnen bewegen zonder voortdurend rekening te hoeven houden met de mogelijkheid ongemerkt gefilmd te worden. Zoals ook genoemd in de beantwoording op de schriftelijke vragen van 24 september 2026,[13] bevat het huidige (Europese) wettelijk kader, waaronder begrepen de Algemene Verordening Gegevensbescherming, al regels die het gebruik van camerabrillen in de openbare ruimte beperken. Het kabinet wil er eerst van overtuigd zijn dat de huidige regelgeving niet volstaat, alvorens nieuwe wetgeving in gang te zetten. De EDPB heeft op 13 oktober een verklaring uitgebracht met daarin eerste bevindingen over 'slimme brillen' en komt met nadere richtsnoeren. Het kabinet blijft de ontwikkelingen nauwlettend volgen en heeft daarbij oog voor de maatschappelijke impact van camerabrillen.

Dit onderwerp stond niet op de agenda van de informele Telecomraad en is dan ook niet besproken.

28
De leden van de CDA-fractie hebben eerder aandacht gevraagd voor de cyberveiligheid en mogelijke ongewenste beïnvloeding van slimme en verbonden voertuigen. De leden van deze fractie constateren dat voertuigen buiten de reikwijdte van de *Cyber Resilience Act* vallen en hiervoor sectorspecifieke cybersecurityregels gelden. Uit de recente Europese risicoanalyse naar *connected and automated vehicles* blijkt echter dat deze bestaande regels niet alle geïdentificeerde risico's afdekken. De analyse wijst daarbij onder meer op risico's van ongewenste beïnvloeding via software, updates en leveranciers. Hoe beoordeelt het kabinet deze conclusie? Acht het kabinet voldoende geborgd dat bij het ontwerp van verbonden voertuigen niet alleen cybersecurity-by-design, maar ook bescherming tegen ongewenste beïnvloeding via software, updates, externe verbindingen en leveranciers wordt meegenomen? Welke aanvullende maatregelen acht het kabinet naar aanleiding van deze risicoanalyse noodzakelijk? Is het kabinet bereid om samen met gelijkgezinde lidstaten in Europees verband op te trekken om eventuele lacunes in het huidige regelgevend kader te dichten, zo vragen de leden van deze fractie.

[13] Kamerstukken II 2026/27, nr. 2795, Antwoord op schriftelijke vragen van de Tweede Kamerleden Zwinkels en Straatman over camerabrillen, privacy en sociale veiligheid

Antwoord
Zowel de Europese analyse als nationale analyse tonen aan dat hogere eisen op het gebied van digitale veiligheid van voertuigen wenselijk zijn. Het kabinet zal aandacht vragen voor deze hogere eisen in de verdere ontwikkeling van sectorspecifieke regelgeving, zoals de aankomende evaluatie van de Europese voertuigregelgeving. Het kabinet zal samen met gelijkgezinde lidstaten en relevante partnerorganisaties samenwerken om uit te zoeken in hoeverre aanpassingen aan het Europese goedkeuringsstelsel voor voertuigen de cybersecurity van voertuigen kan verbeteren.

29
De leden van de CDA-fractie wijzen er daarnaast op dat in dezelfde Europese risicoanalyse expliciet wordt aanbevolen vervolgonderzoek te doen naar de mogelijke gevolgen van cyberaanvallen op laadinfrastructuur voor het bredere Europese elektriciteitsnet. Is dit vervolgonderzoek inmiddels in gang gezet? Zo ja, wanneer worden de resultaten verwacht? Zo nee, is het kabinet bereid er bij de Europese Commissie op aan te dringen dit onderzoek op korte termijn te starten? Is zij tevens bereid om de cyberveiligheid van verbonden (slimme) voertuigen en laadinfrastructuur, inclusief de mogelijke gevolgen voor het elektriciteitsnet, tijdens de komende Telecomraad onder de aandacht te brengen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het vervolgonderzoek over de mogelijke gevolgen van cyberaanvallen voor het elektriciteitsnet via slimme voertuigen is nog niet in gang gezet. Het kabinet is bereid de Europese Commissie te vragen om dit te gaan starten. Dit onderwerp stond niet op de agenda van de informele Telecomraad en is dan ook niet besproken. Bovendien valt sectorspecifieke regelgeving waarmee de cybersecurity van voertuigen kan worden verbeterd onder de verantwoordelijkheid van de Transportraad. Het kabinet zet zich reeds in Europees verband samen met relevante partnerorganisaties in om te onderzoeken in hoeverre veranderingen in het Europese stelsel van goedkeuring van voertuigen de cybersecurity van voertuigen kan verbeteren.

30
De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van 6 juli 2026 over de voortgang van de onderhandelingen omnibus digitaal en online tracking. Deze leden lezen dat het kabinet stelt dat een verschuiving naar contextueel adverteren potentieel verstrekkende gevolgen kan hebben voor onder meer onafhankelijke journalistiek en het midden- kleinbedrijf. Waarop baseert het kabinet deze verwachting? Is onderzocht in hoeverre contextueel adverteren een haalbaar alternatief vormt en wat daarvan de economische gevolgen zijn? Is het kabinet bereid hier in Europees verband nader onderzoek naar te laten doen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Zoals ook weergegeven in de kabinetsreactie op het onderzoeksrapport van het Rathenau Instituut vraagt de in dat rapport onderzochte beleidsrichting rondom contextueel adverteren in feite om een totaalverbod op advertentiepersonalisatie.[14] Naast het beperkte draagvlak in Europees verband,

[14] *Kamerstukken II*, 2025/26, 26 643, nr. 1452

kent dit gevolgen voor enerzijds adverteerders, waaronder mkb-bedrijven, die advertentiepersonalisatie inzetten om voor hun producten of diensten de juiste doelgroepen te bereiken. Anderzijds zou dit online dienstverleners, waaronder nieuwsmedia, raken in hun verdienvermogen. Het kabinet baseert dit op reeds beschikbaar onderzoek, gesprekken met marktpartijen en de overwegingen rondom de haalbaarheid van een dergelijk totaalverbod van het Rathenau Instituut in het in opdracht van de commissie voor Digitale Zaken uitgevoerde onderzoek '*De prijs van gratis internet*'.[15] De inzet van het kabinet is daarom niet gericht op een dergelijk totaalverbod, maar op het verbeteren van de kaders rondom online tracking. Zie over deze inzet ook de beantwoording van vragen 4 en 14.

31
Daarnaast zet het kabinet in op het stroomlijnen van Europese regelgeving rond online tracking. Welke concrete stappen wil het kabinet daarbij zetten om consentmoeheid en dark patterns tegen te gaan en welke uitdagingen voorziet het kabinet hierbij? Kan het kabinet bevestigen dat het kabinet daarbij, ook tijdens de Europese onderhandelingen, vasthoudt aan een hoog niveau van bescherming van persoonsgegevens, zo vragen de leden van deze fractie.
Antwoord
Concreet staat het kabinet positief tegenover de in de Omnibus Digitaal voorgestelde single-click verplichting, afkoelingsperiode bij weigering en gecentraliseerde consentinstellingen, om consentmoeheid en het gebruik van dark patterns in toestemmingsverzoeken terug te dringen. De haalbaarheid van deze punten is afhankelijk van het draagvlak tussen de verschillende EU-lidstaten. Zie hierover ook het antwoord op vraag 4. Het uitgangspunt van het kabinet blijft het waarborgen van de privacy van gebruikers.

32
Op pagina 10 en 11 van het fiche lezen de leden van de CDA-fractie over het toepassingsbereik van betrouwbaarheidsniveaus van een soevereiniteitskader. Deze leden vinden het belangrijk dat we op Europees niveau de krachten bundelen om werk te maken van goede alternatieven en geharmoniseerde wetgeving nastreven. Deelt het kabinet de opvatting dat het soevereiniteitskader niet alleen moet worden toegepast op kritieke en vitale infrastructuur, maar ook breder in de markt moet worden benut om Europese inkoopkracht te bundelen en via publiek-private samenwerking meer organisaties, waaronder de overheid zelf, als launching customer te laten optreden, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Antwoord
Het kabinet vindt dat het wetsvoorstel zich primair moet richten op het introduceren van een soevereiniteitskader dat een bindende werking heeft voor overheden. De lezing van het kabinet is dat juist overheden in dit wetsvoorstel geacht worden bij elke inkoop van clouddienstverlening gebruik te maken van het soevereiniteitskader. Voor kritieke en vitale infrastructuur is het gebruik van het soevereiniteitskader in het wetsvoorstel daarentegen in eerste aanleg facultatief, maar de Commissie kan in het voorstel wel via gedelegeerde handelingen

[15] Rathenau Instituut, *De prijs van gratis internet. Richtingen voor toekomstig online-trackingbeleid*, Den Haag 2025, bijlage bij *Kamerstukken II* 2025/26, 26 643 / 32 761, nr. 1452 (Kamerstuknummer 2025D31585).

specifieke entiteiten verplichten om risicobeoordelingen uit te voeren. Het kabinet is kritisch over de bevoegdheid die de Europese Commissie zichzelf via gedelegeerde handelingen verschaft om het gebruik van het soevereiniteitskader ook voor private organisaties in deze sectoren verplicht te stellen, omdat hier een gedragen motivering aan ten grondslag zou moeten liggen.

Antwoorden op de vragen van de leden JA21-fractie

33
De leden van de JA21-fractie constateren dat de Europese Commissie (EC) met het Tech Sovereignty Package en de Cloud & AI Development Act grote ambities heeft op het gebied van technologische soevereiniteit. Deze leden onderschrijven dat Nederland en Europa niet onnodig afhankelijk moeten zijn van andere landen voor kritieke digitale infrastructuur, cloud en AI. Tegelijkertijd moet strategische autonomie geen doel op zichzelf worden. Voor de leden van de JA21-fractie staat voorop dat investeringen aantoonbaar bijdragen aan de Nederlandse veiligheid, economie en concurrentiekracht. Kan het kabinet daarom per onderdeel van het Tech Sovereignty Package inzichtelijk maken welke afhankelijkheid wordt verminderd, welke economische meerwaarde voor Nederland wordt verwacht en welke kosten hier tegenover staan, zo vragen de leden van de JA21-fractie.

Antwoord
Het kabinet beschouwt technologische soevereiniteit niet als een doel op zichzelf, maar als middel om risicovolle strategische afhankelijkheden te verminderen en het Europese concurrentievermogen en de weerbaarheid te versterken. Het Tech Sovereignty Package richt zich daarom op het opbouwen van een Europese technologiestack. De CADA beoogt de Europese cloud- en AI-capaciteit te versterken, de *Chips Act II* (CAII) richt zich op het Europese halfgeleiderecosysteem en de open-sourcestrategie draagt bij aan interoperabiliteit en het verminderen van leveranciersafhankelijkheden.

Nederland zet in op een geïntegreerde benadering waarin vraag en aanbod binnen de technologiestack elkaar versterken en investeringen bijdragen aan concrete economische en maatschappelijke meerwaarde. Daarom ondersteunt Nederland ook initiatieven zoals de *European Tech Creators Coalition* (TCC), een industriegedreven coalitie van de acht leidende technologische bedrijven in Europa om knelpunten voor strategische investeringsprojecten weg te nemen, en de werkzaamheden van de door de Europese Commissie aangestelde *EU Special Envoy for Industrial AI*, gericht op concrete toepassingen van industriële AI. De economische opbrengsten en financiële gevolgen zijn op dit moment nog niet per maatregel volledig te kwantificeren. Het kabinet zet in op gerichte en proportionele maatregelen, waarbij publieke middelen private investeringen zoveel mogelijk mobiliseren.

34
De leden van de JA21-fractie vragen specifiek aandacht voor de investeringen in Europese AI. De Verenigde Staten beschikken momenteel over bedrijven en modellen die wereldwijd tot de meest geavanceerde AI-systemen behoren. Deze leden vragen zich daarom af wat precies het probleem is dat met Europese AI-

investeringen wordt opgelost. Het ontwikkelen van een Europees alternatief moet niet automatisch worden gezien als een succes als dit alternatief kwalitatief achterblijft en vervolgens met publieke middelen in stand moet worden gehouden. Men kiest namelijk sneller voor het best ontwikkelde en het meest getrainde AI-model. Kan het kabinet uiteenzetten op welke terreinen Europese AI-investeringen volgens het kabinet daadwerkelijk noodzakelijk zijn, en hoe wordt voorkomen dat Europees geld wordt ingezet voor technologie die structureel minder concurrerend is dan bestaande Amerikaanse of andere internationale alternatieven, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet onderschrijft dat Europese AI-investeringen moeten bijdragen aan het versterken van het concurrentievermogen en het verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Nederland zet in op een geïntegreerde benadering van de gehele AI-technologiestack, van materialen, halfgeleiders en rekeninfrastructuur tot cloud, data, AI-modellen, software en applicaties. Daarbij moeten investeringen in de verschillende lagen elkaar versterken en aansluiten op bestaande Europese technologische sterktes. Nederland wil zo vanuit een sterke EU strategische posities creëren op essentiële onderdelen van de technologiestack en eenzijdige afhankelijkheden voorkomen. Volledige onafhankelijkheid is voor een open land niet realistisch. Wel hebben we verschillende alternatieven nodig, inclusief Europese.

Nederland acht het van belang om te investeren in sectoren waar AI grote economische en maatschappelijke meerwaarde kan realiseren, zoals de maakindustrie, gezondheidszorg en mobiliteit. Het kabinet verwelkomt daarom ook de inzet van de door de Europese Commissie aangestelde EU Special Envoy for Industrial AI om de toepassing van industriële AI in Europa te versnellen. Europese investeringen moeten aansluiten bij concrete marktkansen en industriële behoeften, waarbij excellentie, schaalbaarheid en aantoonbare Europese toegevoegde waarde centraal staan.

35
De leden van de JA21-fractie zijn van mening dat het onderscheid moet worden gemaakt tussen investeren in Europese AI-modellen en investeren in de randvoorwaarden voor AI. Het versterken van rekenkracht, cybersecurity, digitale infrastructuur, data, kennis en talent kan de Nederlandse economie structureel versterken, ook wanneer bedrijven vervolgens gebruikmaken van de wereldwijd beste beschikbare AI-modellen. Deelt het kabinet deze analyse en is het bereid om binnen de Europese inzet sterker te sturen op investeringen in infrastructuur, kennis en toepassingen in plaats van op het ontwikkelen van Europese alternatieven omwille van het Europese karakter, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet deelt de analyse dat goede randvoorwaarden, zoals rekenkracht, cybersecurity, digitale infrastructuur, hoogwaardige data, kennis en talent, essentieel zijn voor een concurrerend Europees AI-ecosysteem. Nederland pleit daarom voor een samenhangende aanpak van de gehele technologiestack, van

materialen en halfgeleiders tot cloud, AI-modellen en applicaties. Daarbij is het van belang dat de verschillende lagen elkaar versterken: investeringen in AI-toepassingen creëren bijvoorbeeld vraag naar rekenkracht en halfgeleiders, terwijl een sterke Europese technologische basis verdere innovatie en toepassing van AI mogelijk maakt.

Het kabinet wil daarbij voortbouwen op de eigen sterke posities in onder meer halfgeleiders, geavanceerde maakindustrie en medische technologie. Het kabinet ondersteunt daarom zoveel als mogelijk industriegedreven initiatieven, zoals de European Tech Creators Coalition (TCC). Samen met de bedrijven uit deze initiatieven wil het kabinet bezien hoe investeringsknelpunten kunnen worden weggenomen door het verbeteren van randvoorwaarden, zoals toegang tot kapitaal, energie, talent en passende regelgeving. Zo wil het kabinet bijdragen aan het opschalen van concurrerende Europese technologie en concrete AI-toepassingen.

36
De leden van de JA21-fractie vragen daarnaast hoe het kabinet de verhouding ziet tussen technologische soevereiniteit en economische efficiëntie. Deze leden pleiten enerzijds voor digitale soevereiniteit en investeringen in strategische technologie, maar ook voor ruimte voor ondernemers, eenvoudige regelgeving en een sterke concurrentiepositie. Hoe voorkomt het kabinet dat Europese voorkeuren bij aanbestedingen, non-price award criteria of andere soevereiniteitsvereisten ertoe leiden dat overheden bewust duurdere of kwalitatief mindere oplossingen aanschaffen, en welke ruimte blijft er voor Nederlandse overheden en bedrijven om voor de beste beschikbare technologie te kiezen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet ziet digitale autonomie en economische efficiëntie niet als tegenpolen, maar ziet economische efficiëntie juist als één van de belangrijkste voorwaarden van digitale autonomie. Alleen met een concurrerende digitale sector kunnen we zowel risicovolle strategische afhankelijkheden afbouwen, als zelf unieke en concurrerende posities opbouwen in de digitale stack. Daarvoor is het belangrijk dat er voldoende vraag is naar de producten en diensten van de eigen digitale sector. Door de inkoopkracht van de overheid slim te benutten, kan de overheid hieraan bijdragen en kunnen innovatieve bedrijven opschalen en efficiënter worden. Zoals uiteengezet in de *Visie digitale autonomie en soevereiniteit van de overheid*,[16] kiest het kabinet daarbij voor een risicogebaseerde en gefaseerde aanpak: open waar het kan, beschermen waar het moet. Bij aanbestedingen blijft een zorgvuldige afweging nodig van o.a. prijs, kwaliteit en veiligheid. Het kabinet wil daarbij de voordelen van een open markt zoveel als mogelijk behouden en voorkomen dat leveranciers zonder goede reden worden uitgesloten.

In het CADA voorstel geldt dat kwalitatieve criteria op een non-discriminatoire wijze moeten worden gesteld. Het Europees voorkeursprincipe in de CADA is zo ingericht dat het met name gaat om *union added value*. Dit betekent niet dat niet-Europese bedrijven geen kans maken bij aanbestedingen, maar ze moeten er wel

[16] Visie Digitale autonomie en soevereiniteit van de overheid | Rijksoverheid.nl

voor zorgen dat hun inschrijving toegevoegde waarde voor de EU heeft. In de bredere afweging over de wenselijkheid van een Europees voorkeursprincipe in een bepaalde sector zal het kabinet de inkoop van een mogelijk goedkopere of kwalitatief betere oplossing steeds afwegen tegenover de wens om de weerbaarheid van de Unie te versterken.

Door deze aanpak behouden overheden ruimte om passende, innovatieve technologie te kiezen, terwijl de digitale soevereiniteit wordt versterkt. Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor hun weerbaarheid en maken eigen keuzes in het aanschaffen van producten en diensten. In uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld als de nationale veiligheid in het geding is, kan de overheid voorschrijven dat bepaalde technologie niet kan worden gebruikt.

37
De leden van de JA21-fractie hebben ook vragen over de Cloud & AI Development Act (CADA). Het kabinet onderschrijft de doelstelling van CADA, maar heeft zelf belangrijke bezwaren geformuleerd over onder meer de datacenterversnellingszones, de voorgestelde vergunningstermijnen en de bevoegdheden van de EC. De leden van deze fractie vinden het van belang dat Europese regelgeving niet leidt tot een uitholling van Nederlandse bevoegdheden op het gebied van ruimtelijke ordening. Kan het kabinet aangeven welke onderdelen van CADA voor Nederland een harde voorwaarde vormen voor instemming en welke onderdelen het kabinet bereid is te accepteren in de onderhandelingen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet heeft in het BNC-fiche over dit wetsvoorstel uiteengezet welke onderdelen van het wetsvoorstel aansluiten bij haar positie en op welke onderdelen het kabinet kritisch is. Zo is het kabinet verheugd over het gelaagde soevereiniteitsraamwerk. Tegelijkertijd is het wetsvoorstel de aankomende periode onderdeel van onderhandelingen en is niet op voorhand te zeggen hoe de relevante onderdelen van het wetsvoorstel precies worden ingevuld. Bovendien is het complex om onderdelen al te zeer in isolatie te beschouwen, omdat de verschillende onderdelen van het wetsvoorstel op elkaar doorwerken en zo de reikwijdte en impact versterken of beperken. In de onderhandelingsfase fase zal het kabinet de in het BNC-fiche benoemde posities inbrengen en in nauw contact met andere lidstaten trachten te komen tot een wettekst waarin deze posities en de samenhang tussen verschillende onderdelen in het wetsvoorstel zo goed mogelijk worden geborgd.

38
De leden van de JA21-fractie vragen in het bijzonder naar het voorgestelde systeem van vier Union Assurance Levels. Deze leden begrijpen de wens om risico's bij cloud- en AI-diensten beter inzichtelijk te maken, maar vragen zich af of dit systeem niet leidt tot nieuwe certificerings- en administratieve lasten. Hoe beoordeelt het kabinet de gevolgen van deze systematiek voor Nederlandse bedrijven, in het bijzonder het midden- kleinbedrijf (mkb), en kan het kabinet toezeggen dat de invoering van assurance levels niet leidt tot disproportionele lasten of een concurrentienadeel voor Europese bedrijven, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Europese Commissie voor een gelaagd soevereiniteitsraamwerk voor clouddiensten. Deze gelaagdheid maakt een risico-gebaseerde, proportionele, case-by-case toepassing van het raamwerk mogelijk: hoe hoger het risico, hoe strikter de soevereiniteitseisen. Het raamwerk biedt daarnaast potentieel betere toegang tot aanbestedingsprocedures voor clouddienstverlening en zorgt zo voor economische kansen voor Europese bedrijven om clouddienstverlening te leveren aan overheden in Europa.
Het kabinet steunt de voorgestelde aanpak van de Europese Commissie waarbij aanbieders erkenning op betrouwbaarheidsniveau één kunnen verkrijgen op basis van zelfbeoordeling tegen door de EU vastgestelde criteria. Die zelfbeoordeling leveren cloudleveranciers aan bij de aangewezen nationale bevoegde autoriteit. Voor het mkb geldt dat de zelfbeoordeling automatisch en zonder beoordeling door de nationale bevoegde autoriteit erkend zal worden. Hiermee kan erkenning op betrouwbaarheidsniveau één tegen lagere kosten gerealiseerd worden. Voor erkenning van clouddiensten op de striktere betrouwbaarheidsniveaus twee, drie en vier zal een cloudaanbieder op eigen kosten een onafhankelijke toets door een derde partij moeten laten uitvoeren. Voor deze hogere niveaus is een externe toets wenselijk om voldoende zekerheid te bieden aan afnemers.

Hoewel het kabinet de striktere erkenningsprocedure voor hogere betrouwbaarheidsniveaus kan steunen, zal het bij de onderhandelingen over de wettekst aandacht houden voor de proportionaliteit van de regeldruk en de kosten die samenhangen met de benodigde erkenning en audits. Hierbij wordt in het bijzonder gelet op de toegankelijkheid van aanbestedingen van soevereine clouddiensten voor het Europese mkb. In dat licht is in oktober 2026 door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een kennissessie over het wetsvoorstel georganiseerd voor Nederlandse cloudbedrijven. In die sessie is onder meer gesproken over de impact van de voorgestelde erkenningsprocedure op de bedrijfsprocessen en concurrentiepositie van Nederlandse cloudbedrijven. De inzichten en zorgen van deze bedrijven informeren de Nederlandse positie en inbreng voor de onderhandelingen in Brussel over de erkenningsprocedure.

39
De leden van de JA21-fractie vragen tevens aandacht voor de voorgestelde datacenterversnellingszones. Snellere vergunningverlening kan bijdragen aan economische groei en extra digitale capaciteit, maar ruimtelijke ordening is bij uitstek een terrein waarop nationale en lokale omstandigheden zwaar wegen. Kan het kabinet daarom aangeven hoe het ervoor zorgt dat CADA niet leidt tot Europese voorschriften die lokale of nationale afwegingen over energie, ruimte, netcapaciteit en leefomgeving doorkruisen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet deelt het beeld van de leden van de JA21-fractie dat voorkomen moet worden dat Europese wetgeving lokaal of nationaal mandaat op het vlak van ruimtelijke ordening doorkruist. Snellere vergunningverlening kan bijdragen aan economische groei en extra digitale capaciteit, maar ruimtelijke ordening is bij uitstek een terrein waarop nationale en lokale omstandigheden zwaar wegen. Het

voorstel laat de aanwijzing van versnellingszones aan de lidstaten. Zij wegen daarbij zelf onder meer de netcapaciteit, de ruimtelijke inpassing, de milieueffecten en de duurzaamheid van een locatie, en betrekken medeoverheden en netbeheerders. De afweging over de locatie blijft daarmee in de kern nationaal en decentraal.

Tegelijkertijd raakt de verplichting om ten minste één zone aan te wijzen en daarvoor een geaggregeerde basisvergunning af te geven, wel rechtstreeks aan de nationale regelgeving over ruimtelijke ordening. Het kabinet zet zich in de onderhandelingen daarom in voor verduidelijking van de criteria en voorwaarden voor het aanwijzen van een zone en van de rol van medeoverheden. Ook pleit het kabinet voor meer realistische termijnen en voor ruimte om bestaande nationale systemen en procedures te benutten. Deze maatregelen zijn geen alternatief voor versnellingszones, maar aanpassingen van de vormgeving daarvan.

40
De leden van de JA21-fractie constateren dat de EC naast CADA een bredere strategie voor Europese technologische soevereiniteit en open source heeft gepresenteerd. Deze leden onderschrijven het belang van het voorkomen van onnodige vendor lock-in, maar vragen zich af of een Europese voorkeur voor open source in alle gevallen economisch en technisch verstandig is. Kan het kabinet aangeven op basis van welke criteria wordt bepaald wanneer een open-sourceoplossing daadwerkelijk de voorkeur verdient boven een commerciële oplossing, en wordt daarbij voldoende gekeken naar veiligheid, prestaties, kosten en gebruiksgemak, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De verandering die de open source strategie wil bewerkstelligen is dat afwegingen rondom autonomie en soevereiniteit (en de mogelijkheden die opensourcewerken hierin biedt) expliciet worden gemaakt in de belangenafweging en uitvraag richting de markt. Het blijft aan overheden zelf om een voorkeur voor open source (ten behoeve van meer keuzevrijheid) te operationaliseren in inkoop- en aanbestedingsprocedures. Uiteraard worden daarbij ook eisen gesteld t.a.v. veiligheid, prestaties, kosten en gebruiksgemak.

41
De leden van de JA21-fractie vragen daarnaast naar het nieuwe Ierse compromisvoorstel. Deze leden constateren dat het voorstel onder meer ruimte biedt voor het gebruik van gepseudonimiseerde gegevens en voor bepaalde vormen van AI-verwerking op basis van gerechtvaardigd belang, terwijl de specifieke AVG-bepaling voor AI blijft geschrapt. Kan het kabinet per voorgestelde wijziging aangeven welke problemen met de huidige AVG hiermee worden opgelost en hoe wordt voorkomen dat nieuwe onduidelijkheid ontstaat over de toepassing van het gerechtvaardigd belang op AI, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet kan niet op het detailniveau waar uw fractie om vraagt dit compromisvoorstel appreciëren zonder de vertrouwelijkheid van

onderhandelingsstukken te schenden. Wat betreft het onderwerp gepseudonimiseerde gegevens geldt dat dit een punt van bijzondere aandacht is binnen de onderhandelingen over de Omnibus Digitaal. De Nederlandse inzet is er steeds op gericht om te voorkomen dat de reikwijdte van het begrip persoonsgegevens zou worden beperkt, en zou afwijken van de jurisprudentie van het EU Hof van Justitie. Voor wat betreft AI-verwerking op basis van gerechtvaardigd belang wordt verwezen naar het antwoord op vraag 25. De compromistekst die 21 oktober aan de Raad is voorgelegd was voldoende in lijn met de kabinetsinzet dat het kabinet hiermee in kon stemmen als mandaat voor de trilogen. Hierover is uw Kamer per brief nader geïnformeerd.

42
De leden van de JA21-fractie constateren dat de onderzoeksdienst van het Europees Parlement op verzoek van diens commissies van burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) en van industrie, onderzoek en energie (ITRE) een eigen impactassessment uitvoert en dat de resultaten naar verwachting in november of december beschikbaar komen. Gezien het belang van de voorgestelde wijzigingen vragen deze leden waarom Nederland zich niet zou committeren aan het afwachten van deze onafhankelijke analyse voordat wordt ingestemd met een definitief Raadsakkoord. Is het kabinet bereid om de uitkomst van dit impactassessment af te wachten voordat Nederland instemt met een Raadsakkoord over de Omnibus Digitaal, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Zoals toegelicht in de beantwoording van vraag 5 van de VVD-fractie zag het kabinet geen reden in de Raadsonderhandelingen het impact assessment van het Europees Parlement af te wachten. Er is nog geen duidelijkheid over de exacte timing of de scope en insteek van dit impact assessment. Het impact assessment van het Europees Parlement heeft voor zover ik weet geen betrekking op de compromisteksten die voorliggen in de Raad.

<u>Antwoorden op de vragen van de leden BBB-fractie</u>

43
De EC stelt voor om op verschillende onderdelen van de AVG-wijzigingen door te voeren, terwijl er geen impactanalyse is uitgevoerd. Juist bij wijzigingen die raken aan privacy en grondrechten is het volgens de leden van de BBB-fractie van belang dat vooraf duidelijk wordt wat de gevolgen zijn voor burgers, bedrijven en toezichthouders. Kan het kabinet instemmen met een Omnibus Digitaal zonder impactanalyse als daarin fundamentele wijzigingen van de AVG blijven staan? Welke concrete gevolgen voor burgers en bedrijven kunnen op dit moment niet worden ingeschat doordat een impactanalyse ontbreekt? Is het kabinet bereid zelf een Nederlandse impactanalyse uit te voeren als de Commissie dit blijft weigeren? Welke concrete risico's ziet het kabinet indien besluitvorming plaatsvindt zonder dat de gevolgen van de voorgestelde AVG-wijzigingen vooraf volledig inzichtelijk zijn, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Bij de presentatie van het Commissievoorstel maakte het ontbreken van een formeel impact assessment het moeilijk om de effecten van met name enkele

voorgestelde wijzigingen aan de AVG te beoordelen. Daarom heeft het kabinet de Europese Commissie ook opgeroepen alsnog een impact assessment uit te voeren. Hier bleek onvoldoende steun voor in de Raad. Het kabinet heeft zich er daarom primair voor ingezet om zelf voldoende informatie beschikbaar te hebben om tot een goed oordeel over de voorstellen te komen, onder andere via de adviezen van het Europees Comité voor gegevensbescherming (EDPB) en de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS), onze eigen analyse en informatie uit de onderhandelingen.

Het kabinet heeft daarnaast ingezet op versimpeling, zonder daarbij afbreuk te doen aan de doelen en ambities van het *digital rulebook* en de bescherming van grondrechten. In de Raadspositie heeft het kabinet gerealiseerd dat de Omnibus beperkte impact heeft buiten het verlagen van regeldruk en het kabinet zal hier ook tijdens de trilogen op blijven letten. De compromistekst die 21 oktober aan de Raad is voorgelegd was voldoende in lijn met de kabinetsinzet dat het kabinet hiermee in kon stemmen als mandaat voor de trilogen.

44
Uit de voorliggende voorstellen blijkt dat wordt gekeken naar aanpassing van de definitie van persoonsgegevens. Tegelijkertijd is bekend dat gepseudonimiseerde gegevens in veel gevallen alsnog tot personen herleidbaar kunnen zijn. Kan de staatssecretaris de leden van de BBB-fractie garanderen dat vereenvoudiging van digitale regelgeving niet leidt tot minder bescherming van burgers, terwijl ondernemers er nauwelijks regeldrukvermindering voor terugkrijgen? Verwacht het kabinet dat de Autoriteit Persoonsgegevens meer of minder werk krijgt door de Omnibus Digitaal? Kan de staatssecretaris uitsluiten dat gegevens die vandaag als persoonsgegevens worden beschermd, na invoering van de Omnibus minder bescherming krijgen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De inzet van het kabinet bij de onderhandelingen voor de Omnibus Digitaal is dat met de wijziging geen afbreuk wordt gedaan aan het huidige beschermingsniveau van de AVG. Het compromisvoorstel dat op 21 oktober aan de Raad is voorgelegd is mede op basis van de Nederlandse voorstellen verduidelijkt. Daarmee was de tekst voldoende in lijn met de kabinetsinzet dat het kabinet hiermee in kon stemmen als mandaat voor de trilogen.

Een punt van bijzondere aandacht is de definitie van persoonsgegevens. De betekenis en interpretatie van het begrip persoonsgegevens is immers bepalend voor de reikwijdte van de verordening, en daarmee cruciaal voor de bescherming van het grondrecht. De Nederlandse inzet is er steeds op gericht om te voorkomen dat de reikwijdte van het begrip persoonsgegevens zou worden beperkt, en zou afwijken van de jurisprudentie van het EU Hof van Justitie.

Ook de regeling rondom de grondslag gerechtvaardigd belang (in AI-context) is voor de Nederlandse inzet van groot belang. Zoals aangegeven in het BNC-fiche is Nederland kritisch op het creëren van een nieuwe grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens ten behoeve van het trainen en exploiteren van AI-systemen. Dit vanwege de zorg dat een dergelijke bepaling ten onrechte de indruk zou kunnen wekken dat bij het vaststellen van een grondslag voor het verwerken

van persoonsgegevens in de context van AI speciale, dat wil zeggen afwijkende, regels gelden. Nederland zet er daarom op in om te verduidelijken dat de vereisten die gelden in de AVG voor het vaststellen van een grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens, onverminderd van toepassing zijn wanneer persoonsgegevens worden verwerkt in de context van AI.[17]

Het kabinet betrekt bij de beoordeling van de voorgestelde wijzigingen van de AVG ook de vraag of voorzienbaar is dat de AP meer werk krijgt door de Omnibus Digitaal. Dit is één van de redenen waarom het kabinet kritisch was op onder meer de voorgestelde beperking van de definitie van persoonsgegevens, zoals opgenomen in het Commissievoorstel.

45
De leden van de BBB-fractie zien dat de Europese discussie steeds vaker draait om het trainen van AI-modellen. Tegelijkertijd mag innovatie niet betekenen dat de bescherming van persoonsgegevens wordt uitgehold. Kan een burger straks nog effectief bezwaar maken tegen het gebruik van zijn of haar persoonsgegevens voor AI-training wanneer dergelijke voorstellen worden aangenomen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
De AVG bevat strikte regels die gelden bij de verwerking van persoonsgegevens. Deze gelden ook bij het verwerken van persoonsgegevens in de context van het trainen van AI-modellen. Gerechtvaardigd belang kan slechts een grondslag vormen in de context van het trainen van AI, na toetsing van de noodzaak en proportionaliteit. Ook is een belangenafweging vereist tussen het gerechtvaardigde belang en de rechten van betrokkene aan de hand van redelijke verwachtingen omtrent gegevensbescherming. Ook geldt het recht van bezwaar van een betrokkene tegen een gegevensverwerking, zoals nu geregeld in de AVG, ook bij AI onverkort.

De inzet van het kabinet bij de onderhandelingen voor de Omnibus Digitaal is dat met de wijziging geen afbreuk wordt gedaan aan het huidige beschermingsniveau van de AVG. Het compromis is mede op basis van Nederlandse voorstellen verduidelijkt. Het kabinet heeft een stemverklaring afgelegd om het belang van het beschermingsniveau van de AVG te onderschrijven en aan te geven dat hier ook in het vervolg van de onderhandelingen afbreuk aan mag worden gedaan, ook niet ten aanzien van het trainen van AI.

46
Het kabinet heeft in de stukken op meerdere onderdelen kritiek geuit op de Omnibus Digitaal. Voor de leden van de BBB-fractie is daarom de vraag relevant waar voor Nederland de grens ligt. Welke onderdelen van de Omnibus beschouwt het kabinet als breekpunt in de onderhandelingen? Welke wijzigingen zouden voor het kabinet aanleiding zijn om niet in te stemmen met een toekomstig Raadscompromis? Kan de staatssecretaris garanderen dat de Omnibus Digitaal daadwerkelijk leidt tot minder regeldruk voor ondernemers, zonder dat burgers privacybescherming verliezen en zonder dat de Europese Commissie meer invloed

[17] Vgl. Guidelines 1/2024 on processing of personal data based on Article 6(1)(f) GDPR

krijgt op de uitleg van de AVG? Hoe beoordeelt het kabinet signalen uit het Europese bedrijfsleven dat de huidige voorstellen vooral symbolische vereenvoudiging opleveren en onvoldoende bijdragen aan het verminderen van administratieve lasten, zo vragen de leden van deze fractie. Kan het kabinet aangeven op welke punten Nederland zich momenteel nog actief inzet voor verdere vereenvoudiging van digitale regelgeving? Waarom vond het kabinet het eerdere compromis voldoende in lijn met de Nederlandse inzet, terwijl een blokkerende minderheid van lidstaten juist vond dat de vereenvoudiging onvoldoende ver ging? Welke lidstaten pleiten momenteel voor verdergaande vereenvoudiging en op welke onderdelen verschillen hun voorstellen van de Nederlandse inzet? Op welke onderdelen ziet het kabinet ruimte om samen op te trekken met lidstaten die eveneens inzetten op vermindering van regeldruk? Kan de staatssecretaris toezeggen de Kamer actief te informeren zodra een nieuwe compromistekst beschikbaar komt, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Zoals eerder aan uw Kamer aangegeven heeft het kabinet zich ervoor ingezet om verschillende onderdelen van het Commissievoorstel te schrappen, onder andere omdat deze afbreuk zouden kunnen doen aan de bescherming van grondrechten.[18] Wanneer hier op bepaalde onderdelen onvoldoende steun voor is, zet het kabinet zich in om de onderdelen zo aan te passen dat deze alsnog in lijn zijn met de kabinetsinzet. Het compromis dat 21 oktober is voorgelegd aan de lidstaten was voldoende in lijn met de kabinetsinzet dat de Omnibus digitale wetgeving versimpelt zonder daarbij afbreuk te doen aan de doelen van de wetgeving en de bescherming van grondrechten.

Het kabinet kan geen uitspraken doen over de posities of voorstellen van individuele lidstaten. De Raadsonderhandelingen hebben zich in de laatste fase van de Raadsonderhandelingen met name nog op de bepalingen uit de Dataverordening met betrekking tot bedrijfsgeheimen gericht. Ik streef ernaar uw Kamer ondanks de hoge snelheid van de onderhandelingen conform de informatie-afspraken zo goed mogelijk over de voortgang van de onderhandelingen informeren. De informatie-afspraken houden echter niet in dat ik uw Kamer over elke nieuwe compromistekst informeer. Bij het informeren van uw Kamer ben ik bovendien gebonden aan de informatie-afspraken binnen de Raad en de vertrouwelijkheid van onderhandelingsstukken, waardoor ik niet kan ingaan op de inhoud van de compromisteksten. Op 5 oktober jl. heb ik uw Kamer samen met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid per brief geïnformeerd over het naderende Raadscompromis.

<u>Antwoorden op de vragen van de leden SGP-fractie</u>

47
De leden van de SGP-fractie lezen dat de Europese Commissie (EC) niet van plan is om wetgeving voor te stellen waarmee verplicht wordt dat games nog kunnen worden gespeeld nadat de uitgever de ondersteuning heeft stopgezet. Deze leden vragen of het kabinet kan toelichten hoe de aanwijzing van Roblox onder de Digital Services Act zich verhoudt tot de gestelde noodzaak van een aanvullend

[18] Zie o.a. Kamerstukken 2025/2026, 22112, nr. 4382

instrument. Indien een platform reeds onder de zwaarste verplichtingen van dit kader valt, welke bescherming voegt een nieuw instrument dan concreet toe die het bestaande kader niet reeds biedt, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet hecht aan een samenhangend Europees kader zonder dubbele verplichtingen. De aanwijzing van Roblox als zeer groot online platform (VLOP) onder de Digital Services Act (DSA) en het initiatief van de Europese Commissie voor een gedragscode voor het einde van de levensduur van videogames richten zich echter op verschillende vraagstukken. Ze vullen elkaar daarom aan en overlappen niet.

Roblox is het eerste gamingplatform dat als VLOP is aangewezen en onder de DSA valt, omdat het een platform is voor door gebruikers gemaakte inhoud met meer dan 45 miljoen maandelijkse gebruikers in de EU. Als gevolg van deze aanwijzing moet Roblox voldoen aan de verplichtingen voor VLOPs, zoals het in kaart brengen van de systeemrisico's van de dienst en het mitigeren van deze risico's. Voorbeelden van systeemrisico's zijn onder meer de verspreiding van illegale inhoud en risico's voor de bescherming van minderjarigen. De DSA regelt echter niet de commerciële relatie tussen een speler en de uitgever van een game. Het bevat geen regels over de vraag of een gekochte game speelbaar moet blijven nadat de uitgever de ondersteuning heeft stopgezet. Dat vraagstuk is aan de Europese Commissie voorgelegd via het Europese Burgerinitiatief 'Stop Destroying Videogames'.

In haar beleidsreactie op dat Europese Burgerinitiatief heeft de Europese Commissie aangegeven dat een wettelijke verplichting voor videogame-uitgevers om videogames na beëindiging speelbaar te houden niet proportioneel is. Het zou te veel ingrijpen in intellectuele-eigendomsrechten, contractsvrijheid en de vrijheid van ondernemerschap. De Europese Commissie zet er in plaats daarvan op in om met de videogamesector een gedragscode te ontwikkelen die moet zorgen voor een zorgvuldige beëindiging van videogames.

Het kabinet heeft in het BNC-fiche over de Commissiemededeling over het burgerinitiatief aangegeven de inzet van de Europese Commissie te steunen en aangegeven dat in een gedragscode eenvoudiger rekening gehouden kan worden met verschillende type bedrijfsmodellen ten opzichte van andere vormen van regulering.

48
De leden van de SGP-fractie vragen of het kabinet de opvatting deelt dat het aankondigen van nieuwe wetgeving geen vervanging kan zijn van het handhaven van bestaande wetgeving, en dat consumenten en jongeren niet gebaat zijn bij nieuwe kaders die op papier steeds uitgebreider worden maar dat in plaats hiervan, bestaande kaders gehandhaafd moeten worden. Deze leden vragen het kabinet op welke wijze de positie van ouders wordt betrokken bij dit vraagstuk. Is het kabinet bereid zich ervoor in te spannen dat regelgeving ouders in hun toezichthoudende rol versterkt, in plaats van die rol over te nemen, zo vragen de leden van deze fractie.

Antwoord
Het kabinet gaat ervan uit dat de leden van de SGP-fractie met 'het aankondigen van nieuwe wetgeving' doelen op de recent gepubliceerde EU KIDS Act (*EU Keeping Internet Digital Spaces Accountable and Trustworthy*).

Het kabinet deelt de opvatting dat nieuwe wetgeving geen vervanging mag zijn voor het handhaven van bestaande wetgeving en vindt het dan ook belangrijk dat de bestaande kaders gehandhaafd blijven. De afgelopen jaren zijn er zowel op Europees als nationaal niveau maatregelen genomen om kinderen beter te beschermen tegen de ongewenste risico's die sociale media met zich meebrengen. Desondanks ziet het kabinet dat sociale media nog altijd onvoldoende veilig zijn voor kinderen en dat zij op deze platformen nog steeds risico's lopen. Daarom ziet het kabinet de noodzaak voor aanvullende wetgeving.

Ouders hebben een verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen. Tegelijkertijd ligt de verantwoordelijkheid voor veiligheid online niet alleen bij ouders. Daarom is het uitgangspunt van het kabinet dat sociale media veiliger moet worden voor kinderen, zoals ook uiteengezet in het Nederlands-Spaanse non-paper.[19] De verantwoordelijkheid hiervoor zou volgens het kabinet bij de platformen zelf moeten liggen. Hiernaast is het van belang dat ouders worden ondersteund bij hun taken. Om die reden heb ik recent een campagne gelanceerd die als doel heeft ouders bewust te maken van zowel de kansen als de risico's die de online omgeving mogelijk meebrengt voor hun kinderen. De campagne beoogt daarnaast ouders handvatten te bieden voor gesprekken met hun kinderen over de digitale wereld.

49
De leden van de SGP-fractie constateren dat Nederland er samen met Spanje, in de gezamenlijke non-paper over Europese minimumleeftijd voor sociale media, video-delingplatforms en gaming, voor kiest om een aparte, gerichte opstelling voor een digitale leeftijdsgrens om jongeren online te beschermen. Deze leden vragen het kabinet waarom deze leeftijdsgrens dan ook via de bredere Digital Fairness Act (DFA) geregeld zou moeten worden. De leden van de SGP-fractie vragen het kabinet te voorkomen dat sprake is van dubbele en mogelijk tegenstrijdige verplichtingen.

Antwoord
Het kabinet heeft in het gezamenlijke non-paper met Spanje niet gepleit voor een aparte leeftijdsgrens via de aangekondigde Digital Fairness Act (DFA). Wel wordt in het non-paper benadrukt dat ook andere digitale diensten, zoals videogames, risico's kunnen bevatten voor kinderen. Het kabinet benadrukt daarbij dat de toegevoegde waarde van een bredere reikwijdte voor een leeftijdsgrens moet worden afgewogen tegen maatregelen die zijn voorzien in aankomende wetgeving, zoals de DFA en de herziening van de Richtlijn audiovisuele mediadiensten.

[19] Kamerstukken II 2026-27, 22 112, nr. 4435.

Inmiddels heeft de Europese Commissie op 17 september jl. een voorstel gepubliceerd voor een EU KIDS Act, waarin een minimumleeftijd voor sociale media wordt voorgesteld. Dit voorstel besteedt expliciet aandacht aan de samenhang met bestaande en toekomstige wetgeving. Het BNC-fiche met daarin de kabinetsappreciatie van dit voorstel is op 30 oktober jl. met uw Kamer gedeeld.[20]

50
De leden van de SGP-fractie constateren dat het kabinet inzet op het schrappen van 500 regels. Deze leden lezen eveneens in de non-paper dat er nieuwe impact assessments en een nieuw Europees orgaan wordt voorgesteld. Zij vragen naar de functie en noodzakelijkheid van dat orgaan.

Antwoord
Het kabinet constateert dat kinderen ondanks de maatregelen die het afgelopen jaar zijn genomen, nog steeds aanzienlijke risico's lopen in de online omgeving. Om de kansen en risico's van digitale diensten beter in kaart te brengen, voert het kabinet kinderrechten impact assessments uit. De uitkomsten van deze assessments worden onder meer gebruikt om ouders te informeren.
In het gezamenlijke non-paper met Spanje heeft het kabinet een aantal voorstellen gedaan om kinderen beter te beschermen tegen negatieve effecten in de online omgeving. Een van deze voorstellen betreft een beoordeling door een onafhankelijk orgaan of een platform voldoende veilig is voor kinderen. Dit kan ook door een bestaand orgaan worden gedaan. De voorstellen uit het non-paper moeten nog nader worden uitgewerkt en beoordeeld worden in het licht van de voorgestelde EU KIDS Act. Uw Kamer heeft de kabinetsappreciatie van dit voorstel inmiddels ontvangen.

51
De leden van de SGP-fractie lezen in de non-paper dat het kabinet terughoudend is over ouderlijke toestemming als beschermings-maatregel. Deze leden vragen het kabinet hoe deze terughoudendheid zich verhoudt tot de centrale rol van ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Deze leden vragen het kabinet toe te lichten waarom de rol van ouders beperkt in plaats van versterkt wordt. Zij vragen het kabinet welke rol het kabinet ziet voor ouderlijk toezicht binnen het uiteindelijke Europese kader en de juridische verankering toe te lichten.

Antwoord
Het kabinet erkent dat ouders een centrale rol vervullen in de opvoeding van hun kinderen, maar heeft een aantal substantiële zorgen bij de voorgestelde systematiek voor ouderlijke toestemming. Ten eerste kan ouderlijke toestemming leiden tot ongelijkheid tussen kinderen, afhankelijk van de bereidheid en mogelijkheid van ouders om toestemming te verlenen. Daarnaast legt dit een te grote verantwoordelijkheid bij ouders, in plaats van platforms te stimuleren om hun diensten veiliger te maken. Ten tweede speelt het netwerkeffect van sociale media een belangrijke rol, aangezien er druk kan ontstaan op ouders om toestemming te geven als veel vrienden of leeftijdsgenoten wel op sociale media

[20] Fiche: EU Kids Act | Tweede Kamer der Staten-Generaal

mogen. Ten derde brengt de uitvoering van ouderlijke toestemming aanzienlijke complexiteit met zich mee, omdat dit betrouwbare verificatie vereist van zowel de leeftijd van het kind als de identiteit en bevoegdheid van de ouder.

52
De leden van de SGP-fractie constateren dat er in de non-paper geen keuze wordt gemaakt voor de wijze waarop leeftijdsverificatie wordt uitgevoerd. Deze leden constateren eveneens dat de leeftijdsnorm zelf volledige harmonisatie bepleit. Zij vragen het kabinet deze keuze wel expliciet te maken en hierbij rekening te houden met de best practices van leeftijdsverificatie in o.a. Australië. Zij vragen het kabinet om leeftijdsverificatie in Europa te bepleiten op app-storeniveau en de ouders daarbij duidelijke verantwoordelijkheid te geven.

Antwoord
Het kabinet heeft in het gezamenlijke non-paper met Spanje aangegeven leeftijdsverificatie als de voorkeursmethode voor leeftijdscontrole van een Europese minimumleeftijd voor sociale media te beschouwen. Het gebruik van privacybevorderende technologieën zoals *zero knowledge proof* wordt daarbij sterk aanbevolen om te voldoen aan de strengste eisen op het gebied van privacy, betrouwbaarheid, cyberveiligheid en verantwoordingsplicht. Tevens heeft het kabinet in het gezamenlijke non-paper aangegeven een voorkeur te hebben voor een breed scala aan opties voor leeftijdsverificatie, waarbij gebruikers de vrijheid moeten hebben om hun voorkeursmethode te kiezen, mits deze methode voldoet aan de eisen van het EU-systeem voor leeftijdsverificatie.

Het kabinet is momenteel aan het verkennen hoe een publiek beheerd mechanisme, zoals integratie van de EU-blauwdruk specificaties in Europese Digitale Identiteit (EDI)-wallets, in combinatie met een stelsel van erkende betrouwbare derde partijen kan worden vormgegeven. Een openbaar beheerd mechanisme op basis van de Europese digitale identiteitsinfrastructuur biedt een gecontroleerde en betrouwbare manier om de leeftijd aan te tonen met minimale gegevensuitwisseling en waarborgt de bescherming van publieke waarden. Tegelijkertijd kunnen erkende private derde partijen vergelijkbare diensten aanbieden, mits zij voldoen aan vastgestelde eisen. Bij het vaststellen van deze beleidslijn is onder andere rekening gehouden met de effectiviteit van de leeftijdscontroles van de minimumleeftijd voor sociale media in Australië, waar niet gekozen is voor leeftijdsverificatie als primaire leeftijdscontrole methode maar veelal wordt gekeken naar andere vormen van leeftijdscontrole zoals leeftijdsschatting op basis van bestaande gegevens en gedragssignalen.

53
De leden van de SGP-fractie vragen het kabinet om toe te lichten hoe de non-paper zich verhoudt met de technische nota van de Spaanse gegevensbeschermingsautoriteit (AEPD), waarin de appstore wordt aangewezen als het punt van leeftijdsverificatie. Deze leden vragen het kabinet of bij het opstellen van de non-paper met Spanje rekening is gehouden met deze houding van de Spaanse toezichthouder. Deze leden vragen eveneens om aansluiting te zoeken bij dit standpunt.

Antwoord

Het Spaans-Nederlandse non-paper richt zich op sociale mediadiensten en de wijze waarop leeftijdscontroles voor deze diensten kunnen worden ingevoerd. De voorgestelde maatregelen in het non-paper hebben daarom geen betrekking op leeftijdsverificatie via appstores. Het is aan de Spaanse regering om het advies van haar gegevensbeschermingsautoriteit af te wegen bij het bepalen van de voorkeursmethode voor leeftijdscontroles.

Het kabinet benadrukt dat leeftijdscontrole uitsluitend op appstoreniveau niet voldoende is om een robuust systeem te waarborgen. Hiervoor zijn aanvullende maatregelen nodig op het niveau van de individuele apps en platforms zelf. Zo kan worden voorkomen dat gebruikers via alternatieve routes, zoals directe downloads of toegang via webbrowsers, alsnog toegang krijgen tot digitale diensten waarvoor een wettelijke leeftijdsgrens geldt.